

(Образецът е одобрен
от Съвета за административната реформа
на 03 септември 2020 г.)

2023

Доклад за цялостна предварителна
оценка на въздействието
на проект на Закон за лицата,
обслужващи кредити, и купувачите
на кредити

Период на извършване: януари,
2023 г. – ноември 2023 г.
гр. София

Съдържание

Съдържание	2
2. Описание на проблема/ите	4
3. Заинтересовани страни	17
4. Цели	20
5. Варианти на действие	24
6. Анализ на въздействията	29
6.1. Определяне на икономическите, социални и екологични въздействия.....	29
6.2. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти	35
Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 1:	35
Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 2:	36
Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 3	38
6.3. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти	40
Разходи: При този вариант националната правна уредба няма да съответства на разпоредбите на Директива (ЕС) 2021/2167 с оглед защитата на кредитополучателите.	42
Вариант 1 - Приемане на Закон за лицата, обслужващи кредити и за купувачите на кредити	42
6.4. Административна тежест	45
6.5. Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия (МСП).....	46
6.6. Описание на разходите и ползите върху заинтересованите страни.....	46
7. Сравняване на вариантите.....	48
8. Препоръчителен вариант.....	56
9. Обществени консултации	56
10. Последваща оценка на въздействието.....	57
11. Източници.....	57
12. Приложения	57

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

[Структурата, представена в настоящия образец е в изпълнение на чл. 22, ал. 2 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието]

Списък на използваните съкращения

Съкращение	Пълно наименование
Директива относно лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити; Директива (ЕС) 2021/2167; Директивата	Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета относно лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС
ЕС, Съюза	Европейски съюз
ЕК, Комисията	Европейската комисия
Съветът	Съветът на Европейския съюз
БНБ	Българска народна банка
КЗП	Комисия за защита на потребителите
КЗЛД	Комисия за защита на личните данни

2. Описание на проблема/ите

Основната цел на Директива (ЕС) 2021/2167 е хармонизация на мерките и правилата за разрешаване на проблема с високите равнища на необслужвани кредити и предотвратяването на тяхното бъдещо натрупване. Предвид взаимосвързаността на банковите и финансовите системи в ЕС, съществуват значителни рискове от разпространяване на отрицателните последици за икономическия растеж и финансовата стабилност сред отделните държави членки.

В периода след финансовата криза, кризите с държавния дълг и последвалите рецесии, в някои части от банковия сектор на ЕС се натрупаха необслужвани кредити. Повишените им равнища оказват влияние върху финансовата стабилност, тъй като засягат рентабилността и в крайна сметка на жизнеспособността на засегнатите институции и оказват въздействие върху икономическия растеж посредством свитото банково кредитиране. В резултат на това необслужваните кредити дават отрицателно отражение както върху функционирането на банковия съюз, така и върху създаването на съюза на капиталовите пазари. С „Плана за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа“¹ Съветът на ЕС отправи призив към институциите да предприемат подходящи по-нататъшни мерки за преодоляването на предизвикателствата, свързани с големия брой необслужвани кредити в Европа. В плана за действие се определя глобален подход, при който се залага на комбинация от политически действия, като една от ключовите области на политики е развитието и подобряването на функционирането на вторичните пазари на необслужвани кредити, по-специално с цел премахване на пречките пред прехвърлянето на необслужвани кредити от банките на други субекти, както и опростяване и хармонизиране на изискванията за лицата, обслужващи кредити.

През 2017 г. ЕК проведе обществена консултация със заинтересованите страни по темите относно развитието на вторичните пазари на необслужвани кредити и относно ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения за обезпечени кредити, предоставени на предприятия и предприемачи. ЕК получи 62 отговора на обществената консултация, като в нея участваха респонденти от 16 държави членки. Преобладаващата част от отговорите са получени от Германия (10), Италия (8), Обединеното кралство (7) и Белгия (6). Предоставен е отговор от една държава извън ЕС - от Китай. Тъй като разглежданите въпрос засягат единния пазар и тъй като инвеститорите от трети държави имат важна роля на пазарите на необслужвани кредити много от отговорите са от международни асоциации или консултантски и юридически фирми, извършващи трансгранична дейност - 29 от становищата (57 %) попадат в тази категория, докато 22 отговора са предоставени от субекти от определена държава членка. Преобладаващата част от отговорите в обществената консултация потвърждават, че сегашните размер, ликвидност и структура на вторичните пазари на необслужвани кредити в ЕС са пречка за управлението и реструктурирането на необслужваните кредити в ЕС. В част от отговорите се посочва, че пазарите работят ефективно на национално равнище. Според респондентите вътрешни и външни фактори са от значение за вземането на решение от страна на банките продажбите на кредити да са част от тяхната стратегия за управление на необслужваните кредити. Сред вътрешните фактори са въздействието по отношение на капитала и размера на провизиите и административните разходи на банките. Примери за външни фактори се посочват по-рядко и често те са от общо естество, като се допуска, че съществуването на ефективен вторичен пазар

---

¹ През юли 2017 г. министрите на финансите в Съвета по икономически и финансови въпроси постигнаха съгласие по [план за действие за справяне с необслужваните кредити](#) в банковия сектор.

и справедливи цени биха били от полза за банките. При разглеждане на пречките пред навлизането на инвеститорите на пазара най-често се посочват затруднения достъп до данни и информация, както и причини, свързани с фактори като данъчно облагане, въпроси в областта на информационните технологии, съществуващите различия в националните правни рамки по отношение на продажбата на необслужвани кредити и правни особености в уредба в областта на несъстоятелността. По отношение на ползите от развитието на пазарите на необслужвани кредити, най-често се посочва ефекта от мащаба и ликвидността на развития пазар, както и повишаването на специализацията на участниците в него. Относно естеството на пречките пред трансграничната дейност, в преобладаващият брой отговори се посочват причини, свързани с правната рамка, правилата за несъстоятелност и особености на национално ниво.

Високите нива на необслужваните кредити намаляват рентабилността на кредитните институции и могат да застрашат финансовата стабилност. Освен това кредитните институции с високи нива на необслужвани кредити имат по-малък стимул за кредитиране. Според Виенската инициатива на ЕБВР за наблюдение на необслужваните кредити за първото полугодие на 2022 г. делът на необслужваните кредити в България (5,1% в края на третото тримесечие на 2021 г., дължащ се главно на отписвания на кредити и на свързаните с кризата с Ковид-19 мерки за всеобхватна държавна подкрепа) остава един от най-високите в региона на Централна, Източна и Югоизточна Европа (ЦИЕ), където регионалният дял на необслужваните кредити към 31 декември 2021 г. възлиза на 2,8%. Въпреки това по по-нови данни на БНБ делът на brutните необслужвани кредити (в по-широкия му обхват, включващ парични салда в централни банки и други депозити до поискване) в края на юни 2022 г. възлиза на 4,1%, което е с 0,13% по-малко спрямо 4,23% в края на март 2022 г., продължавайки тенденцията си към намаляване и понастоящем. Въпреки това с оглед предотвратяване на бъдещото натрупване на високи нива на необслужвани кредити и предвид настоящата бързо променяща се макроикономическа и геополитическа среда, по-силната финансова рамка за разрешаване на проблема с необслужваните кредити в България ще допринесе за по-устойчивия и проактивен банков сектор при потенциално нарастване на необслужваните кредити.

Предложените в законопроекта мерки са насочени към преодоляване на проблемите с високите равнища на необслужвани кредити посредством развитие на стабилен вторичен пазар, позволяващ усвояване на излишъка от необслужвани кредити от кредитните институции, създаване на по-добри условия за трансграничното прехвърляне на необслужвани вземания по кредити, както и осигуряване на високи нива на защита на интересите на кредитополучателите.

Проблем 1:

„Съществуващи рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в бъдеще, включително поради ограничен административен капацитет за обслужването им от банките и ограничени възможности за трансгранични покупки“

В изпълнение на плана за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа, през март 2018 г. Комисията представи законодателно предложение, за да стимулира развитието на вторичния пазар на необслужвани кредити в ЕС. В тази връзка с приемането на Директива (ЕС) 2021/2167 беше направена важна стъпка в посока насърчаване развитието в ЕС на вторичните пазари на необслужвани кредити чрез премахване на пречките пред прехвърлянето на необслужвани кредити от кредитните институции към купувачите на кредити и установяване на съответни предпазни механизми, като същевременно бъдат защитени правата на кредитополучателите. Централен елемент от акта е хармонизирането на лицензионните

изисквания към лицата, обслужващи кредити. Директивата въвежда на съюзно равнище правила както за купувачите на издадени от кредитни институции необслужвани договори за кредит, така и режим за лицата, обслужващи такива договори за кредит, като по силата на този режим лицата, обслужващи договори за кредит, следва да получат лиценз и да подлежат на надзор от компетентните органи на държавите членки.

В изпълнение на ангажиментите, произтичащи от членството на Република България в ЕС, е необходимо да бъдат предприети съответните мерки на национално ниво, които да осигурят прилагането на Директива (ЕС) 2021/2167. За целта е извършена настоящата цялостна предварителна оценка на въздействието, която разглежда специфичните национални аспекти и възможните подходи за транспониране на директивата в националното ни законодателство при спазване на принципите на откритост, обосновааност, съгласуваност със заинтересованите страни, пропорционалност, ефикасност и ефективност. За да се осигури необходимата уредба за насърчаване на развитието на вторичните пазари чрез хармонизиране на изискванията за извършване на дейност на купувачите на кредити и въвеждане на лицензионен режим с хармонизирани изисквания на ниво ЕС по отношение на лицата, обслужващи кредити, е необходимо да предвиди нормативна рамка, в която да се уредят условията и редът за извършване на дейност на субектите, попадащи в обхват на директивата, както и мерки за защита и запазване на правата на длъжниците по необслужвани договори за кредит. Същевременно със законопроекта се цели въвеждането на правен режим за регулиране на дейността по обслужване на кредити. Липсата на съществуващ такъв към настоящия момент създава предпоставки за установяване на множество различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност. Предвиждането на ясни правила и изисквания към обслужването на необслужвани кредити ще осигури прозрачност, предвидимост и респективно ще способства за повишаване на общественото доверие в тази дейност. Последното е от пряко значение за успешното и ефективно развитие на търговската дейност по придобиване на вземания по необслужвани кредити, което стои в основата на ефективния и развит национален пазар на необслужвани вземания. В допълнение, предвиждането на ефективен надзор и ясни процедури ще има положителен репутационен ефект върху този важен сегмент, като ще осигури значителни гаранции за защитата на потребителите и ще установи общоевропейски стандарти за извършването на дейността по обслужване на кредити. В резултат от това, подобряването на събираемостта на вземанията, повишената правна сигурност и предвидимост представляват самостоятелни и допълнителни стимули за купувачите да придобиват необслужвани кредити, натрупването на които, от своя страна, създава сериозни предизвикателства пред стабилността на банковия и финансовия сектори в България. Освен това, предвиждането на правен режим за дейността по обслужване на вземанията по необслужвани банкови кредити ще има благоприятен ефект и по отношение на трансграничните покупки. Установяването на минимални европейски стандарти и изисквания към дейността ще допринесе за нейното ефективно управление от страна на купувачите, които нямат експертиза и опит в обслужването на кредити или не са запознати с националните специфики на съответния местен пазар. По този начин широк кръг международни компании за управление на активи, инвестиционни фондове и други, ще могат да навлязат на българския пазар на необслужвани кредити и да допринесат значително за намаляване на рисковете от натрупване на голям брой необслужвани кредити в балансите на банките, при наличието на установени предпазни механизми за гарантиране защита правата на кредитополучателите. Допълнителна добавена стойност има и възможността, с която ще разполагат купувачите на кредити в България, да придобиват вземания по необслужвани

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

кредити, предоставени в други държави членки. Правилата за трансгранично сътрудничество между компетентните органи на държавите членки осигуряват високи нива на сигурност, проследимост, ефективен и своевременно контрол върху дейността по обслужване на кредити, независимо от произхода на конкретното лицензирано дружество. Това ще създаде благоприятни предпоставки за развитие на този сектор от икономиката и за насърчаване на предприемачеството в областта.

С транспонирането на директивата се адресират гореизложените проблеми, като се подобряват възможностите за:

- повишаване на прозрачността, предвидимостта и правната сигурност при обслужването на вземания по необслужвани кредити, първоначално отпуснати от кредитни институции;
- възлагане управлението на необслужвани кредити на специализирани лица, обслужващи кредити, които разполагат с необходимите знания и умения за качествено, ефективно и добросъвестно изпълнение на дейността;
- кредитните институции да прехвърлят вземанията си по необслужвани кредити на купувачи на кредити, които са склонни да поемат кредитен риск и имат опит в управлението му;
- установяване на ефективен национален надзор и ясни правила по отношение на дейността по обслужване на кредити;
- продажба на необслужвани кредити в целия Съюз на ефикасни, конкурентоспособни и прозрачни вторични пазари;
- гарантиране на ефективен и ефикасен надзор над извършващите трансгранична дейност лица, обслужващи кредити, чрез създаване на специална рамка за сътрудничеството между компетентните органи;
- разширяване на възможностите за българските купувачи на вземания за трансгранично придобиване и респ. ефективно управление на необслужвани кредити.

Проблем 2:

„Наличие на непълноти и необходимост от усъвършенстване на съществуващия нормативен режим за купувачите на кредити в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167“

Понастоящем в националното законодателство не е регламентиран правен режим, който да урежда в цялост условията за извършване на дейност по покупка на вземания по необслужвани кредити, правата и задълженията на купувача на кредити, както и последващите отношения между купувача и кредитополучателя, произтичащи от покупката на необслужваното вземане. В действащото законодателство, в частност в Закона за кредитните институции (ЗКИ), е предвиден регистрационен режим за финансовите институции, които по занятие придобиват вземания по кредити, когато тази дейност е съществена за тях. В действащото законодателство липсва правен режим за юридическите лица, когато дейността по придобиване на вземания не е съществена за тях, както и за физическите лица, които придобиват такива вземания. Необходимо е да бъдат предприети мерки за прецизиране на нормативната уредба с цел създаване на ясен и ефективен режим, който да регулира покупката на кредити от физически и юридически лица в съответствие с въведеното в директивата определение за „купувач на кредити“, при запазване на високи гаранции за защита на кредитополучателите.

В Директива (ЕС) 2021/2167 е предвидено, че купувачите на кредити не създават нови кредити, а купуват необслужвани кредити на собствен риск, следователно не предизвикват опасения от пруденциално естество, а системният риск за тях е незначителен. С оглед на това купувачите на кредити не са задължени да подават заявление за лиценз и да бъдат лицензирани, когато единствено придобиват необслужвани кредити, без да извършват дейност по обслужване на същите. С оглед осигуряване на равни възможности пред всички купувачи на кредити, независимо коя е тяхната държава членка по произход, и с цел стимулиране на трансграничните покупки на кредити в директивата е предвидено по отношение на купувачите на кредити да не се прилагат допълнителни изисквания във връзка със закупуването на необслужвани кредити, освен предвидените с националните разпоредби за транспониране на директивата или разпоредбите на приложимото право за защита на потребители, договорното право, гражданското или наказателното право.

Проблемът с липсата на развити вторични пазар на необслужвани кредити има значително съюзно измерение. Към настоящия момент държавите-членки уреждат различно начините, по които купувачите на кредити могат да придобиват вземания по договори за кредит. Тези различни нормативни изисквания значително затрудняват трансграничното придобиване на вземания, съобразно съответната нормативна уредба, най-вече чрез увеличаване на разходите за привеждане в съответствие с нормативните изисквания при купуването на кредитни портфейли. В резултат на това купувачите на кредити упражняват дейност в ограничен брой държави членки, а и броят на купувачите, заинтересовани от даден кредит, остава нисък, което води до слаба конкуренция на вътрешния пазар. Това от своя страна прави вторичния пазар на необслужвани кредити неефективен. Освен това пазарите на необслужвани кредити са в основата си национални и се характеризират с малък обем. Ограниченото участие на купувачите на кредити води до слабо търсене, слаба конкуренция и ниски офертни покупни цени на вторичните пазари за портфейли с договори за кредит. Следователно при развитието на пазарите на кредити, издавани от кредитни институции и продавани на купувачи на кредити на кредитните институции, следва да се даде възможност да продават необслужвани договори за кредит в целия ЕС на конкурентноспособни и прозрачни вторични пазари.

С оглед постигане на горепосочените цели, Директивата не предвижда цялостен правен режим за купувачите на кредити, но въвежда отделни изисквания към дейността им, както и някои нови, допълнителни задължения по отношение на кредитополучателите и дейността по обслужване на кредити. Предвидените нови мерки изискват съответни промени в настоящия правен режим.

1. Липса на ясна, пълна и изрична правна уредба по отношение на обслужването на вземания по необслужвани кредити в българското законодателство.

В действащото законодателство няма регламентирани изисквания за възлагане на обслужването на кредитите на специализирани и компетентни лица след продажбата им от кредитните институции на купувачите на кредити. В този смисъл не са предвидени ясни и надеждни механизми за проследяване на самите купувачи във връзка с последващото обслужване на кредитите. Последното създава предпоставки за използване на множество различни практики и методи, които крият сериозни рискове за интересите на потребителите и обуславят липсата на предвидимост и прозрачност. Без въвеждане на законоустановено задължение за купувачите на кредити да възлагат дейността по обслужването на квалифицирани и опитни специалисти с добра репутация, прилагането на действащото законодателство (както хоризонтално, така и секторно) в областта на защитата на потребителите не може да бъде

гарантирано в достатъчна степен. Освен стимулирането на развит вторичен пазар на кредити, основна цел на европейската регулация е осигуряване на надеждна и ефективна защита на потребителите. Следователно от съществено значение е осигуряването на резултатен последващ контрол от страна на компетентните органи за спазване на задължението за възлагане на дейността по обслужването на лицензирани лица посредством възможност за изискване информация, предоставяне на указания, своевременно прилагане на превантивни принудителни мерки и установяване на възпиращи санкционни режими. В допълнение, за адресиране на разглеждания проблем в европейското законодателство (в член 18 от директивата) е предвидено задължение за уведомяване на компетентния национален орган както за самоличността и адреса на лицето, на което е възложено обслужването, така и за всички последващи промени в тези обстоятелства. По този начин компетентните органи ще могат да упражняват надзорните си правомощия по отношение на поведението на лицето, обслужващо кредити, или на кредитната институция спрямо кредитополучателя.

Предвид спецификите и различията в действащите към настоящия момент национални режими в отделните държави членки, както и с оглед гарантиране на яснота относно отговорността за всякакви нарушения по отношение на правата на кредитополучателите, в Директивата е уредена правна възможност в полза на купувача да избере дали да възложи обслужването на лице, обслужващо кредити, или сам да управлява и изпълнява правата и задълженията, свързани с необслужвания кредит. В последната хипотеза обаче купувачът следва да получи лиценз по реда, регламентиран в Директивата. Неспазването на задължението за възлагане на обслужването има за свой непосредствен ефект ангажирането на отговорността на купувача за всички задължения, свързани с обслужването на кредита и зачитането на правата и интересите на потребителите.

2. Липса на цялостна правна рамка, която да гарантира справедливото третиране на кредитополучателите по необслужвани кредити и гарантиране зачитането на техните права след придобиването на техните вземания от купувача на кредити.

В секторните закони в областта на законодателството, регулиращо защитата на потребителите, в това число Закона за потребителския кредит (ЗПК), Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (ЗКНИП) и други, са уредени различни изисквания към договорите, правото на защита и информация в полза на потребителите. Приложимо е и хоризонталното законодателство за защита на потребителите като Закона за защита на потребителите (ЗЗП), включително във връзка с използването на нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители. С цел създаване на предпоставки за ефективно обслужване на вземанията на кредитополучателите и зачитане на техните интереси, с директивата е даден превес на нормите от националното законодателство, чрез които се гарантира защитата на потребителите. Националните норми, най-вече в областта на изпълнението на договорите, защитата на потребителите и наказателното право, следва да продължат да се прилагат, а компетентните органи – да осигурят спазването от страна на купувачите на кредити на тези норми на територията на страната. При въвеждане на Директива (ЕС) 2021/2167 в националното законодателство като общ принцип следва да се гарантира, че кредитополучателите не изпаднат в по-неблагоприятно положение вследствие на прехвърлянето на договора, по който те са страна от кредитна институция към купувач на кредити. Директива (ЕС) 2021/2167 не възпрепятства прилагането на по-строги мерки на национално ниво с цел защита на кредитополучателите. Купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, са обвързани с приложимото право на ЕС и националното право, приложимо към първоначалния

договор за кредит, а кредитополучателят следва да запази същата степен на защита, предвидена в приложимото право на ЕС и националното право. За осигуряване на надеждни механизми за защита на потребителите (кредитополучатели) по необслужвани кредити е необходимо изричното въвеждане на допълнителни изисквания за справедливо третиране на потребителите. Купувачите на кредити следва винаги да действат добросъвестно и да зачитат тяхното достойнство и неприкосновеността на личния им живот. Те не следва да упражняват тормоз, нито да предоставят на кредитополучателите подвеждаща информация. Също така купувачите следва да предоставят пълна, коректна, недвусмислена, ясна и разбираема информация на потребителите относно техните вземания. В този смисъл още преди първото събиране на вземания и по искане на кредитополучателите купувачите следва да им предоставят и информация относно извършеното прехвърляне, идентификационните данни и данните за контакт на купувача на кредити и на лицето, обслужващо кредити, когато такова лице е определено, както и информация за дължимите от кредитополучателя суми и декларация, че продължават да се прилагат всички съответни разпоредби на правото на ЕС и на националното право.

За обезпечаване спазването на горепосочените задължения на купувача и коректното въвеждане на изискванията на Директивата в националното законодателство, необходимо е въвеждане на задължение за кредитните институции регулярно и ежегодно да уведомяват националния компетентен орган за съвкупното салдо на прехвърлените кредитни портфейли, както и за броя и размера на включените кредити и дали прехвърлянето включва договори за кредит, сключени с потребители. За всеки кредитен портфейл, прехвърлен в рамките на една сделка, предоставяната информация следва да включва идентификационния код на юридическото лице на купувача на кредит или, ако е приложимо, на неговия представител, или, ако такъв не е наличен, самоличността и адреса на купувача на кредит, а ако е приложимо – и на неговия представител в ЕС. От компетентните органи на приемащата държава членка следва да се изисква да предават тази информация на органите, които извършват надзор над купувача на кредити. Тези изисквания за прозрачност позволяват еднообразно и ефективно наблюдение в Съюза върху прехвърлянето на договори за кредит. Държавите членки следва да гарантират, че изискванията за уведомяване на компетентните органи по отношение на кредитен портфейл, след като този портфейл бъде прехвърлен на купувач на кредити, остават отговорност на лицето, обслужващо кредити.

3. В националното законодателство липсва ясно разграничение между дейността по придобиване и последващото обслужване на необслужваните кредити, респективно установяването на стриктни изисквания към осъществяването на двете дейности, които да бъдат предмет на контрол.

С оглед въвеждане на изискванията на Директивата в националното законодателство, необходимо е разграничение на дейността по придобиване от дейността по обслужване на необслужваните кредити, за да се постигне по-голяма прозрачност, предвидимост и широки възможности за защита на правата и законните интереси на кредитополучателите. Когато купувач на кредити възлага на лице, обслужващо кредити, управлението и изпълнението на договор за кредит, купувачът на кредити делегира своите права и задължения, както и прекия си контакт с кредитополучателя на лицето, обслужващо кредити, но запазва напълно отговорността си. Съответно отношението между купувача на кредити и лицето, обслужващо кредити, следва да бъде ясно установено в писмен договор за обслужване на кредити и следва компетентните органи да могат да проверяват как е било определено. Съгласно разпоредбите

на Директива (ЕС) 2021/2167 в националното законодателство следва да се предвиди изискване в договора за обслужване на кредита, лицето, обслужващо кредити, да уведоми купувача на кредити преди да възложи дейностите по обслужване на кредити на външни изпълнители.

С предвиждането на ясни правила и изисквания към двете дейности, включително в случаите когато купувачът избере да извършва сам и двете дейности, ще се осигури възможност за осъществяване на ефективен надзор за спазване на законовите правила, ще се осигури липсващата към момента предвидимост за потребителите. В допълнение, тези мерки ще доведат до повишено доверие в този сектор и по-добри гаранции за защитата на правата на кредитополучателите (потребители).

4. Липса на предвидена в националното законодателство и обезпечена с подходящи мерки правна възможност за купувачите на кредити да извършват трансгранична дейност по придобиване на вземания в рамките на ЕС.

В действащото националното законодателство няма предвиден правен режим за придобиване на необслужвани кредити, отпуснати от кредитни институции на територията на страната, от купувачи на кредити от държава членка или от трета държава. С оглед коректно транспониране на изискванията на Директивата, този проблем следва да бъде отстранен посредством въвеждане на новите изисквания на директивата по отношение на купувачите на кредити в българското законодателство. Разширяването на националния вторичен пазар на необслужвани кредити ще повиши възможностите за своевременно и ефективно преодоляване на проблема с тяхното натрупване в балансите на кредитните институции и по този начин ще допринесе за обезпечаване на банковата и финансова система в България. Сред основните пречки за развитието на добре функциониращ и ефективен вторичен пазар на необслужвани кредити в ЕС е наличието на множество различаващи се национални режими в отсъствие на специална и хомогенна нормативна и надзорна уредба, които не позволяват нито на купувачите на кредити, нито на лицата, обслужващи кредити, да се възползват от предимствата на вътрешния пазар. В някои държави членки купувачите на кредити, които придобиват кредити, предоставени от кредитни институции, въобще не са уредени, а в други подлежат на различни изисквания, понякога равностойни на изискване за лицензиране като кредитна институция. В резултат на това купувачите на кредити упражняват дейност в ограничен брой държави членки, а и броят на купувачите, заинтересовани от даден кредит, остава нисък, което води до слаба конкуренция на вътрешния пазар. Друг аспект на проблема представляват особено завишените разходи в тежест на купувачите във връзка с привеждане в съответствие с различните нормативните изисквания в отделните държави членки, които пречат на стратегиите за разширяване на дейността чрез вторично установяване или трансгранично предоставяне на услуги.

Основната мярка за справяне с тези проблеми е установяването на общи стандарти на Съюза за регулиране на дейността на лицата, обслужващи кредити. Непредприемането на мерки в тази посока крие рискове от натрупване на необслужвани кредити в счетоводните баланси на кредитните институции и блокиране на тяхната съществена и основна функция по финансиране на икономиката. В този смисъл с цел да се гарантира ефективен и ефикасен надзор над извършващите трансгранична дейност лица, обслужващи кредити, директивата предвижда създаване на специална рамка за сътрудничеството между компетентните органи на държавата по произход и на приемащите държави, и когато е целесъобразно, компетентните органи на държавата членка, в която е отпуснат кредитът. Тази рамка следва също така да позволява обмена на информация при запазване на нейната поверителност, професионалната тайна,

защитата на правата на физическите лица и на дружествата, проверките на място и от разстояние, предоставянето на помощ, както и уведомяването за резултатите от проверките и инспекциите и за всички предприети мерки. В допълнение, с цел да се гарантира запазването на еднакви стандарти по отношение на правата на кредитополучателите след прехвърляне на необслужвани договори за кредит, сключени с потребители, купувач на кредити, който пребивава в ЕС, или чието седалище или, ако съгласно националното му право той няма седалище неговото централно управление е в ЕС, следва да определи кредитна институция или институция, различна от кредитната, която е под надзора на компетентен орган на държава членка в съответствие с Директива 2008/48/ЕО или Директива 2014/17/ЕС, или лице, обслужващо кредити, лицензирано в ЕС. За изпълнението на тези съществени задължения в случаите, когато купувачът е от трета държава (извън Съюза), Директивата предвижда възможността купувачи от трети държави да придобиват вземания по необслужвани договори за кредити, чрез представител. Определеният представител следва да пребивава в ЕС, или неговото седалище или, ако съгласно националното му право той няма седалище, неговото централно управление трябва да е в ЕС. Представителят е оправомощен да контактува с компетентните органи заедно с купувача на кредити или вместо него. Този представител отговаря за задълженията на купувачите на кредити, наложени по силата на Директивата, без това да засяга задълженията, наложени на лицата, обслужващи кредити. Когато придобитите договори за кредит са предоставени на физически лица, включително потребители и представители на свободни професии или на кредити предоставени на микро-, малки и средни предприятия, то определеният представител следва да е кредитна институция или лице, обслужващо кредити, лицензирано в ЕС, или да определи такъв субект, за да се гарантира запазването на същите стандарти по отношение на правата на кредитополучателите след прехвърляне на необслужван договор за кредит.

Важна предпоставка, за да могат купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, да изпълняват ролята си, е изричното адресиране на съществуваща понастоящем непълнота в българското законодателство. Необходимо е да бъде осигурена възможност за купувачите на кредит да имат достъп до цялата необходима информация. В този контекст кредитните институции следва да предоставят подробна информация на потенциалните купувачи на кредити, при зачитане на националните и съюзни норми в областта на защита на данните. Кредитната институция, която прехвърля необслужвани кредити, следва да предостави тази информация преди сключване на договора за прехвърляне на вземания. Това задължение за предоставяне на информация е необходимо и обосновано, за да могат бъдещите купувачи да направят информиран избор преди сключването на сделка и следователно е законно кредитните институции да споделят личните данни на кредитополучателите с потенциалните купувачи на кредити. Тази информация следва да бъде строго ограничена до това, което е необходимо, за да се даде възможност на потенциалните купувачи на кредити да оценят стойността на вземането, както и вероятността стойността на този договор да бъде възстановена.

Проблем 3:

„Липса на пълна и ясна регламентация на правомощията в полза на КЗП по отношение на контрола за спазване на правата на потребителите в рамките на дейността по обслужване на кредити“

В действащото национално законодателство не е предвиден правен режим за осъществяване на дейността по обслужване на кредити, което създава предпоставки за установяване на множество различни практики за събиране на вземанията, нееднакво

третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност. Наред с развитието на ефикасни и конкурентни вторични пазари за необслужвани кредити, създаването на лицензионен режим по отношение на дейността по обслужване следва да допринесе за постигане на втората основна цел на директивата, а именно осигуряване на високи гаранции за защитата на потребителите. Липсата на ясни регулации в областта на придобиването и обслужването на необслужвани кредити има за своя естествена последица и липсата на ясни и конкретни правомощия на органа, компетентен в областта на защитата на потребителите, произтичащи от съответния режим. Последното означава, че прилагането на различни методи и практики за събиране на вземанията на кредитополучателите от отделните купувачи на кредити създава и множество различни по своя характер рискове за потребителите, които понастоящем могат да бъдат адресирани единствено чрез правилата, предвидени в хоризонталното законодателство в областта на защитата на потребителите. Такива норми се съдържат в ЗЗП, в частност разпоредбите за нелоялните (агресивни) търговски практики, към които се съдържат изрични препратки в директивата и които респективно трябва да бъдат отразени в националното законодателство при транспониране на изискванията на директивата. В действащото секторно законодателство за защита на потребителите, в частност ЗПК и ЗКНИП, също се съдържат правила, които осигуряват защита на отделни права и законни интереси на потребителите (в това число право на информация, на отказ от сключения договор, на срок за размисъл, на предсрочно погасяване на задълженията, на достъп до различни способи за разрешаване на спорове и други).

Освен горепосочените приложими нормативни актове, с цел гарантиране спазването на правата на потребителите в целия процес от придобиването на вземането по необслужван кредит, обслужването до прекратяването на договорните отношения с тях, директивата изисква изричното регламентиране на допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност и осигуряване на надежден и ефективен надзор за спазване на правата и законните им интереси. Доколкото органът с мандат в областта на защитата на потребителите е КЗП, необходимо е да бъдат предвидени някои нови и допълнителни правомощия в нейна полза. От една страна, въвеждането на лицензионен режим за дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити налага уреждане на отделни правомощия на КЗП за контрол още на етапа на процедурата по лицензиране. Такива са предвидените в чл. 5, параграф 1, буква е) и ж) задължения за оценка на прилаганите политики за гарантиране на спазването на правилата за защитата и справедливото и етично третиране на кредитополучателите, както и оценка на прилаганите вътрешни процедури за подаване и разглеждане на жалбите на кредитополучателите. В чл. 10 също са предвидени някои допълнителни изисквания, свързани с третирането на кредитополучателите, които налагат регламентирането на ефективни процедури за сътрудничество и обмен на информация между КЗП и лицензиращия орган.

Съществуващата понастоящем възможност задълженията на всеки гражданин да бъдат събирани практически от всеки стопански субект у нас, без да съществува възможност за институционален контрол от страна на държавата върху купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, както и върху способите, чрез които същите осъществяват дейността си, позволява да бъдат използвани практики, засягащи по недопустим начин достойнството и честта на потребителите и техните права и интереси.

Липсата на законова регламентация дава възможност всеки икономически оператор или физическо лице, дори и осъждано, да събира вземания, както и „да се търсят“ вземания с

изтекла давност и произтичащи от неравноправни клаузи или приложени нелоялни търговски практики.

Купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити често използват методи в разрез с правилата за етично поведение и комуникация с кредитополучателите, включително изразяващи се в злепоставяне на работното място или в дома, пред колеги и съседи, като не зачитат и не защитават неприкосновеността на личния живот.

С цел да се осигури висока степен на защита на потребителите, следва да бъдат изменени ЗПК и ЗКНИП, за да се гарантира, че на потребителя се представя – своевременно и преди всяка промяна на условията на договора за кредит – ясен и изчерпателен списък на всички такива промени, графикът за тяхното въвеждане и необходимите подробности, както и наименованието и адресът на националния орган, пред когото потребителят може да подаде жалба.

ЗПК и ЗКНИП следва да бъдат изменени с настоящия проект на закон по отношение на потребителите, за да се изисква от кредиторите да имат подходящи политики и процедури, така че да полагат усилия да прилагат, когато е целесъобразно, мерки за реструктуриране в разумни граници, преди да открият процедура по реализиране на обезпечението. Следва да се вземат предвид насоките на ЕБО относно просрочените задължения и реализирането на обезпечения от 19 август 2015 г., насоките на ЕБО за управлението на необслужваните и реструктурираните експозиции от 31 октомври 2018 г. и насоките на ЕЦБ за банките относно необслужваните кредити от март 2017 г. Когато решават какви мерки за реструктуриране да предприемат, кредиторите следва да вземат предвид индивидуалните обстоятелства на потребителя, неговите интереси и права и възможността му да погаси кредита, включително когато договорът за кредит е обезпечен с жилищен недвижим имот, който е основното жилище на потребителя. Мерките за реструктуриране следва да могат да включват определени отстъпки за потребителя, като например пълно или частично рефинансиране на договор за кредит или промяна на съществуващите в него условия, включително, наред с другото, удължаване на срока му, промяна на вида на договора за кредит, отсрочване на плащането на цялата погасителна вноска или на част от нея за определен период, промяна на лихвения процент, предложение за гратисен период, частични плащания, конвертиране на валутата, частично опрощаване и консолидиране на дълга.

2.1. Описание на проблемите в прилагането на съществуващото законодателство;

Понастоящем в националното законодателство липсва правна регламентация по отношение на дейността по обслужване на кредити, което създава предпоставки за установяване на множество различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност. Предвиждането на ясни правила и изисквания към обслужването на необслужвани кредити ще осигури необходимите прозрачност, предвидимост и повишаване на общественото доверие в тази дейност. Последното е от пряко значение за успешното и ефективно развитие на търговската дейност по придобиване на вземания по необслужвани кредити, което стои в основата на ефективния и развит национален пазар на необслужвани вземания.

В действащото законодателство липсва също така правен режим, който да урежда в цялост условията за извършване на дейност по покупка на вземания по необслужвани кредити, правата

и задълженията на купувача на кредити, както и последващите отношения между купувача и кредитополучателя, произтичащи от покупката на необслужваното вземане. В ЗКИ е предвиден регистрационен режим за финансовите институции, които по занятие придобиват вземания по кредити, когато тази дейност е съществена за тях. В законодателството обаче липсва правен режим за юридическите лица, когато дейността по придобиване на вземания не е съществена за тях, както и за физическите лица, които придобиват такива вземания. Необходимо е да бъдат предприети мерки за прецизиране на нормативната уредба с цел създаване на ясен и ефективен режим, който да регулира покупката на кредити от физически и юридически лица в съответствие с въведеното в директивата определение за „купувач на кредити“, при запазване на високи гаранции за защита на кредитополучателите. Доколкото към момента не са предвидени изисквания за възлагане на обслужването на кредитите на специализирани и компетентни лица след продажбата им от кредитните институции на купувачите на кредити, няма ясни и надеждни механизми за проследяване на самите купувачи във връзка с последващото обслужване на кредитите. Без въвеждане на законоустановено задължение за купувачите на кредити да възлагат дейността по обслужването на квалифицирани и опитни специалисти с добра репутация, чието изпълнение е гарантирано с подходящи мерки, прилагането на действащото законодателство (както хоризонтално, така и секторно) в областта на защитата на потребителите не може да бъде гарантирано в достатъчна степен.

В допълнение към горното, в българското законодателство липсва цялостна правна рамка, която да гарантира справедливото третиране на кредитополучателите по необслужвани кредити и гарантиране зачитането на техните права след придобиването на техните вземания от купувача на кредити. В секторните закони в областта на защитата на потребителите са уредени някои изисквания към договорите, правото на защита и информация в полза на потребителите. Приложимо е и хоризонталното законодателство в областта, но с цел гарантиране спазването на правата на потребителите в целия процес от придобиването на вземането по необслужван кредит, обслужването до прекратяването на договорните отношения с тях, директивата изисква изричното регламентиране на допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност и осигуряване на надежден и ефективен надзор за спазване на правата и законните им интереси.

В националното законодателство липсва ясно разграничение между дейността по придобиване и последващото обслужване на необслужваните кредити, респективно установяването на стриктна регулаторна рамка относно двете дейности, които да бъдат предмет на контрол. С оглед постигане на по-голяма прозрачност, предвидимост и широки възможности за защита на правата и законните интереси на кредитополучателите, е необходимо разграничение на дейността по придобиване от дейността по обслужване на необслужваните кредити. Когато купувач на кредити възлага на лице, обслужващо кредити, управлението и изпълнението на договор за кредит, купувачът на кредити делегира своите права и задължения, както и прекия си контакт с кредитополучателя на лицето, обслужващо кредити, но запазва напълно отговорността си. Съответно отношението между купувача на кредити и лицето, обслужващо кредити, следва да бъде ясно установено в писмен договор за обслужване на кредити и следва компетентните органи да могат да проверяват как това отношение е било определено. С предвиждането на ясни правила и изисквания към двете дейности, включително в случаите когато купувачът избере да извършва сам и двете дейности, ще се осигури възможност за осъществяване на ефективен надзор за спазване на законовите правила, ще се осигури липсващата към момента предвидимост за потребителите. В допълнение, тези мерки

ще доведат до повишено доверие в този сектор и по-добри гаранции за защитата на правата на кредитополучателите (потребители).

В действащото националното законодателство няма предвиден правен режим за придобиване на необслужвани кредити, отпуснати от кредитни институции на територията на страната, от купувачи на кредити от държава членка или от трета държава. С оглед коректно транспониране на изискванията на Директивата, този проблем следва да бъде отстранен посредством въвеждане на новите изисквания на директивата по отношение на купувачите на кредити в българското законодателство.

Важна предпоставка, за да могат купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, да изпълняват ролята си, е изричното адресиране на съществуваща понастоящем непълнота в българското законодателство, а именно гарантиране на допълнителна възможност за купувачите на кредит да имат достъп до цялата необходима информация в съответствие с чл. 20 от Директивата.

2.2. Описание на нововъзникналите обстоятелства.

По проблем 1:

Основните нововъзникнали обстоятелства, предмет на регулация, във връзка с транспониране на Директивата в националното законодателство по проблем 1 са следните:

- необходимост от въвеждане на правен режим за регулиране на дейността по обслужване на кредити във връзка с транспониране на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167;
- осигуряване на хармонизация на лицензионните изисквания към лицата, обслужващи кредити, в Съюза и въвеждане на общоевропейски стандарти за извършването на тази дейност;
- установяване на ефективен национален надзор и ясни правила по отношение на дейността по обслужване на кредити;
- гарантиране на ефективен и ефикасен надзор над извършващите трансгранична дейност лица, обслужващи кредити, чрез създаване на специална рамка за сътрудничеството между компетентните органи;
- разширяване на възможностите за българските купувачи на вземания за трансгранично придобиване и респ. ефективно управление на необслужвани кредити.

По проблем 2:

Основните нововъзникнали обстоятелства, предмет на регулация, във връзка с транспониране на Директивата в националното законодателство по проблем 2 са следните:

- предвиждане на задължение за купувача да възложи обслужването на вземанията по необслужвани кредити, които са първоначално издадени от кредитна институция, на лице, обслужващо кредити, както и въвеждане на ефективен последващ контрол от страна на компетентните органи за спазване на това задължението;
- правна възможност в полза на купувача да избере дали да възложи обслужването на лице, обслужващо кредити, или сам да управлява и изпълнява правата и задълженията, свързани с необслужвания кредит;

- въвеждане на задължение за кредитните институции регулярно и ежегодно да уведомяват националния компетентен орган за съвкупното салдо на прехвърлените кредитни портфейли, както и за броя и размера на включените кредити и дали прехвърлянето включва договори за кредит, сключени с потребители;
- въвеждане на ясно разграничение между дейността по придобиване и последващото обслужване на необслужваните кредити, респективно установяването на стриктни изисквания към осъществяването на двете дейности, които да бъдат предмет на контрол;
- уреждане на изисквания към отношенията (включително договорни) между купувачите и лицата, обслужващи кредити, във връзка с дейността по обслужване;
- придвиждане на допълнителни правила за купувача и лицето, обслужващо кредити, във връзка със справедливото третиране на потребителите и задължението за предоставяне на информация;
- осигуряване на възможност за купувачите на кредит да получават от кредитните институции необходимата информация относно необслужвания кредит, с оглед извършване на собствена оценка на стойността на вземането и вероятността за възстановяването на средствата по него.

По проблем 3:

Основните нововъзникнали обстоятелства, предмет на регулация, във връзка с транспониране на Директивата в националното законодателство по проблем 3 са следните:

- придвиждане на допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност и осигуряване на надежден и ефективен надзор за спазване на правата и законните им интереси;
- регламентиране на процедури за сътрудничество и обмен на информация между органа с правомощия в областта на защитата на потребителите и лицензиращия компетентен орган
- предоставяне на предварителна информация преди условията на договора за кредит да бъдат променени;
- въвеждане на подходящи политики и процедури за реструктуриране на дълга преди да се пристъпи към принудително изпълнение.

3. Заинтересовани страни

3.1. Заинтересовани страни

Основният кръг от заинтересовани страни, върху които новата регулация ще окаже пряко влияние са:

- кредитни институции (банки) в качеството им на кредитор, които по силата на чл. 16 от Директивата, ще следва да прилагат технически стандарти за образци на данни, по отношение на прехвърлянето на вземания по необслужвани договори за кредит и да уведомяват два пъти годишно компетентния орган за прехвърлените кредити. Към месец юли 2023 г. в Република България са лицензирани 17 банки, които биха попаднали в обхвата на изискванията на Директивата, в случай че са продали свои кредити на купувач

на кредити, и 7 клона на чуждестранни банки, които биха попаднали в обхвата на изискванията на Директивата, в случай че са продали свои кредити на купувач на кредит.

- Купувачи на кредит, в качеството им на физически или юридически лица, които, в рамките на своята търговска, стопанска или професионална дейност възнамеряват да придобиват права на кредитор по необслужван договор за кредит от кредитна институция, които следва да спазват приложимите за тях изисквания. Не може да бъде измерен броя на потенциалните купувачи, тъй като той е в пряка връзка от динамиката на пазара на необслужваните кредити на национално ниво, така и от интереса на купувачите на трансгранично европейско ниво, които искат да разширят своите интереси на територията на Република България.
- Други икономически субекти:
  - дружества за събиране на вземания – през юли 2011 година пет от най-големите компании в сферата на управлението на вземания в България основават Асоциация на кредитните агенции в България (АКАБГ). Към тях поетапно се присъединяват още 10 компании от бранша, които със своите опит, знания и поведение на пазара затвърждават важната роля на АКАБГ като водещ фактор в колекторския бизнес в България. През месец юни 2020 година АКАБГ еволюира в Асоциация за управление на вземанията, която към днешна дата обхваща 15 компании, които държат над 80% от сектора по управление на вземания в страната. От общо 15те членове на Асоциацията 9 са регистрирани и като финансови институции по реда на чл. 3а от Закона за кредитните институции, които извършват дейност по чл. 2, ал. 2, т.12. от ЗКИ по придобиване на вземания;
  - финансови институции, придобиващи вземания по кредити – лица, регистрирани като финансови институции по реда на чл. 3а от Закона за кредитните институции, които извършват дейност по чл. 2, ал. 2, т. 12 от ЗКИ по придобиване на вземания. В случай че тези лица, възнамеряват да извършват дейност като лица, обслужващи кредити, същите следва да подадат заявление за издаване на лиценз за извършване на дейност като лица, обслужващи кредити. В регистъра на БНБ са регистрирани 28 местни компании и 11 чуждестранни финансови институции от ЕС, които потенциално ще бъдат засегнати от промяната. От регистрираните български компании 17 са регистрирани за 100 % придобиване на вземания, а останалите 11 за придобиване и извършване друг вид дейност по реда на ЗКИ, поради което ще попаднат в обхвата на регистрационния режим по чл. 3а от ЗКИ и в обхвата на лицензионния режим по новия закон;
  - Акционерни дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ) и дружества за секюритизация – лица, извършващи дейност по чл. 5, ал. 1, т. 2 от Закона за дружествата със специална инвестиционна цел и за дружествата за секюритизация (ЗДСИЦДС), инвестиращи парични средства чрез покупка на недвижими имоти и вещни права върху недвижими имоти, извършване на строежи и подобрения с цел предоставянето им за управление, отдаване под наем, лизинг или аренда и продажбата им или покупко-продажба на вземания и лица, извършващи дейност съгласно чл. 35, ал. 1 от ЗДСИЦДС.
Според регистъра на публични дружества и емитенти на ценни книжа в Република България са регистрирани общо 49 АДСИЦ към 01.12.2023 г. – 40 дружества оперират в сектора на недвижимите имоти, а 9 дружества извършват покупко-продажба на вземания. Понастоящем, в Република България няма лица, получили лиценз за извършване на дейност като дружество за секюритизация.

- ЛУАИФ – изключени са от прилагането на правилата, предвидени в Директивата, относно обслужването на вземания на основание чл. 2, параграф 5, буква а), точка ii) от Директивата.

Косвено засегнати лица са:

- Кредитополучателите по потребителски кредити и ипотечни кредити, чиито кредити са необслужвани, и ще бъдат обект на прехвърляне от страна на кредиторите. Не може да се посочи точен брой на потенциално засегнатите потребители.
- Компании - подизпълнители на дейности на лицата обслужващи кредити – законът допуска лицата, обслужващи кредити, да изнасят дейности към външни изпълнители, които притежават необходимия опит и квалификация за извършване на изнесената дейност. Не може да се посочи точен брой на такива компании.
- Застрахователни компании, които могат да издадат застраховка професионална отговорност на лицата, обслужващи кредити. На пазара работят 23 застрахователни компании по общо застраховане, които потенциално могат да издадат такъв тип продукт.
- Потребители, включително когато купувач на кредити не пребивава в Европейския съюз или чието седалище или централно управление не е в Европейския съюз, неговият представител, определен в съответствие с член 19, параграф 1, определя субект, посочен в член 2, параграф 5, буква а), точка i) или iii), или лице, обслужващо кредити, което да извършва дейности по обслужване на кредити по отношение на вземанията на кредитор по необслужван кредит, сключва договор с тези лица. Не може да се определи потенциалния брой на тези лица.
- Лица, упражняващи свободни професии, микро-, малки и средни предприятия (МСП), съгласно определението в член 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията в хипотезите когато купувач на кредити не пребивава в Европейския съюз или чието седалище или централно управление не е в Европейския съюз. В тези случаи неговият представител, определен в съответствие с член 19, параграф 1, определя субект, посочен в член 2, параграф 5, буква а), точка i) или iii), или лице, обслужващо кредити, което да извършва дейности по обслужване на кредити по отношение на вземанията на кредитор по необслужван кредит, сключва договор с тези лица. Не може да се определи потенциалният брой на тези лица.
- Представител на купувач на кредити от трета държава – когато купувач на кредити, който не пребивава в Европейския съюз или чието седалище или централно управление не са в Европейския съюз, придобива вземания по необслужвани кредити в Република България чрез писмено упълномощен представител, който е лице с адрес на територията на Република България. Не може да се определи потенциалния брой на тези лица.

Засегнати органи за надзор и държавни органи:

- БНБ – като орган определен да допуска участниците на пазара, като лицензира лицата, обслужващи кредити, и осъществява надзор съобразно своите правомощия по закона.
- КЗП – като орган, чиито правомощия ще бъдат разширени във връзка с отношенията с кредитополучателите, съобщения за прехвърляне и последващи комуникации, разглеждане на жалби от потребители, изразяване на становища по въведените от лицата, обслужващи кредити, процедури, механизми и политики с цел защита правата на кредитополучателите, тяхното справедливо и внимателно третиране.
- Министерството на финансите, като орган на изпълнителната власт, отговарящ за развитието на регулацията в сферата на финансовите пазари;

- КЗЛД – доколкото прехвърлянето на договорите за кредит следва да се извършва при спазване разпоредбите на Закона за защита на личните данни;
- Частните съдебни изпълнители във връзка с предвиждане на възможност за възлагане на дейност по обслужване на вземания при възползване от дискрецията по чл. 2, параграф 6 във връзка с чл. 17, параграф 4 от Директивата.

4. Цели

4.1. Общи, конкретни и оперативни цели на ниво на Европейски съюз

Според оценката на въздействието, придружаваща предложението за Директива (ЕС) 2021/2167, в законодателния пакет за необслужваните кредити (част от който е настоящата директива) са заложили няколко **общи** и основополагащи цели. На първо място, това е ограничаването на рисковете за финансовата стабилност, като се намали обемът на необслужваните кредити в европейската банкова система и се избегне натрупването на необслужвани кредити в банковата система на ЕС в бъдеще. Втората обща цел на намаляването на необслужваните кредити е да се подпомогне стабилното финансиране на икономиката, а оттам и икономическият растеж. Банките, обременени с необслужвани кредити, обикновено са изправени пред по-високи разходи за финансиране и капиталови изисквания и по-ниска рентабилност, което ограничава способността им да отпускат нови кредити. По този начин трайно слабите кредитни портфейли са потенциално предизвикателство пред финансирането на фирмите, домакинствата и в резултат пред цялостния икономически растеж. Функциониращите вторични пазари за необслужвани кредити ще позволят на банките да продават необслужвани кредити на небанкови институции, като по този начин ще намалят рисковете за финансовата стабилност и ще освободят ресурси за разширяване на кредитирането на икономиката.

Първата **конкретна** цел на директивата на европейско ниво е стимулиране на търсенето на необслужвани кредити чрез създаването на по-голяма инвеститорска база, а оттам и на по-голяма конкуренция между инвеститорите. По-голямото търсене на необслужвани кредити и по-голямата конкуренция между инвеститорите се очаква да допринесат както за по-голям обем на сделките с необслужвани кредити, така и за по-високи офертни цени на вторичните пазари. Това следва да допринесе за намаляване на необслужваните кредити в балансите на банките, като по този начин се повиши устойчивостта на банките и в крайна сметка се подобри кредитирането на икономиката, както и се намалят рисковете за финансовата стабилност. Макар че непосредствената цел е да се намали понастоящем високото равнище на необслужваните кредити в ЕС и по-специално в някои от неговите държави членки, по-голямото участие на купувачите на пазарите на необслужвани кредити ще бъде от полза и в случай на бъдещо натрупване на необслужвани кредити в балансите на банките.

Втората конкретна цел, която отразява увеличаването на участието на купувачите на пазарите на необслужвани кредити, се състои в допълнително увеличаване на капацитета на фирмите за обслужване на кредити, за да поемат нарастващото търсене на обслужващи ги лица от повече продажби на кредити от страна на инвеститорите в необслужвани кредити. Търсенето ще бъде най-ефективно посрещнато, ако цените за обслужване на кредити са конкурентни и географският обхват се разширява до всички държави-членки.

Сред основните **оперативни** цели на инициативата са:

- улесняване навлизането на пазара на инвеститори в необслужвани кредити и обслужващи дружества в държавите членки с висок дял на необслужваните кредити;

- насърчаване навлизането на по-малки фирми, така че по-малките банки да имат по-голям шанс да намерят партньори в сделки с необслужвани кредити;
- еднакво третиране на пазарите в държавите членки, което да позволи на обслужващите дружества да реализират икономии от мащаба при трансгранична дейност;
- засилване на конкуренцията чрез навлизане на чуждестранни фирми;
- гарантиране на ефективна защита на правата на кредитополучателите при прехвърляне на кредит от банка към небанкова институция.

4.2. Общи, конкретни и оперативни цели на национално ниво

Общите цели, заложи в настоящия законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, кореспондират със заложените от европейския законодател в Директива (ЕС) 2021/2167. В качеството на държава членка на ЕС, Република България следва да транспонира в националното си законодателство изискванията на Директивата, като по този начин осигури хармонизация на националния правен режим за регулиране на дейността по обслужване на кредити с европейската правната рамка. Последното ще улесни продажбите на вземания по необслужвани кредити, което ще позволи те да достигнат до една по-широка инвеститорска база в условията на недискриминация по национален признак, и създавайки благоприятни условия за навлизането на чуждестранните фирми на пазара на необслужвани кредити в България.

Освен посочените общи цели, проектът на Закон за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити преследва и някои **конкретни** цели. Последните са свързани с основните проблеми, които предложените законодателни изменения адресират.

Цел 1: „Развитие на вторичния пазар на необслужвани кредити и въвеждане на лицензионен правен режим за лицата, извършващи дейност по обслужване на кредити, в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167“

Основната цел на законопроекта е развитие и усъвършенстване на вторичния пазар на необслужвани кредити в България като ключов елемент от осигуряването на стабилна банкова система и респ. ефективно финансиране на икономиката и по-висок икономически растеж. По този начин ще бъдат ограничени още и рисковете за финансовата стабилност и в бъдеще, посредством предотвратяване на натрупване на голям брой необслужвани кредити в балансите на банките. С въвеждането на правен режим за лицензиране на лицата, извършващи дейност по обслужване на кредити, ще бъде запълнена съществуващата в националното законодателство празнина по отношение на важен кръг обществени отношения със значително социално-икономическо въздействие. Следователно предвиждането на изисквания за лицензиране и надзор по отношение на лицата, обслужващи кредити, ще осигури постигането и на някои специфични цели на национално ниво:

- увеличаване на броя на сделките с необслужвани кредити, включително и тези с трансграничен характер;
- стимулиране на търсенето на необслужвани кредити и засилена конкуренция на вторичния пазар;
- начисляване на по-ниски разходи за купувачите на необслужвани кредити от страна на обслужващите кредитите лица и създаване на възможности за печалба чрез по-ниски административни разходи и/или възможност за синергични ефекти с други бизнес области;

- създаване на възможности за кредитните институции да прехвърлят вземанията си по необслужвани кредити на купувачи на кредити, които са склонни да поемат кредитен риск и имат опит в управлението му;
- осигуряване на хармонизация на лицензионните изисквания към лицата, обслужващи кредити, в Съюза и въвеждане на общоевропейски стандарти за извършването на тази дейност;
- повишаване на прозрачността, предвидимостта и правната сигурност при обслужването на вземания по необслужвани кредити, първоначално отпуснати от кредитни институции, чрез възлагане управлението им на специализирани лица, които разполагат с необходимите знания и умения за качествено, ефективно и добросъвестно изпълнение на дейността;
- установяване на ефективен национален надзор и ясни правила по отношение на дейността по обслужване на кредити и респ. укрепване на правата на кредитополучателите;
- гарантиране на ефективен и ефикасен надзор над извършващите трансгранична дейност лица, обслужващи кредити, чрез създаване на специална рамка за сътрудничеството между компетентните органи;
- адресиране на съществуващите рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в бъдеще, включително поради ограничен административен капацитет за обслужването им от банките;
- разширяване на възможностите за българските купувачи на вземания за трансгранично придобиване и респ. ефективно управление на необслужвани кредити.

Цел 2: „Допълване и усъвършенстване на съществуващия нормативен режим за купувачите на кредити в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167“

С оглед ангажиментите, произтичащи от членството на Република България в ЕС, във връзка с транспонирането на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167 в националното законодателство, необходимо е да бъдат предприети мерки за прецизиране на нормативната уредба и създаване на ясен и ефективен режим, който да регулира покупката на кредити от физически и юридически лица в съответствие с въведеното в директивата определение за „купувач на кредити“, при запазване на високи гаранции за защита на кредитополучателите. В директивата са предвидени изисквания към дейността на купувачите на кредити, както и някои нови, допълнителни задължения по отношение на кредитополучателите и дейността по обслужване на кредити, които изискват съответни промени в настоящия правен режим. Следователно усъвършенстването на съществуващата нормативна уредба на дейността на купувачите на кредити, ще осигури постигането на следните конкретни цели:

- предвиждане на задължение за купувачите на кредити да възлагат обслужването на необслужваните кредити, първоначално издадени от кредитна институция, на лице, обслужващо кредити, като същевременно бъдат предвидени ясни и надеждни механизми за контрол относно спазването на това задължение;
- създаване на надеждни механизми за защита на потребителите (кредитополучатели) по необслужвани кредити, вкл. въвеждане на допълнителни изисквания за тяхното справедливо третиране;
- осигуряване на яснота относно отговорността за всякакви нарушения по отношение на правата на кредитополучателите и регламентиране на право на избор в полза на

купувача дали да възложи обслужването на кредитите или сам да управлява и изпълнява правата и задълженията, свързани с тях;

- осигуряване на проследимост от страна на компетентните национални органи по отношение на прехвърлените кредитни портфейли, както и за броя и размера на включените кредити и дали прехвърлянето включва договори за кредит, сключени с потребители;
- нормативно разграничаване на дейностите по придобиване и по последващо обслужване на необслужваните кредити, респективно установяването на стриктни изисквания към осъществяването на двете дейности, които да бъдат предмет на контрол;
- въвеждане на изисквания към отношенията (включително договорните такива) между купувачите и лицата, обслужващи кредити, във връзка с дейността по обслужване;
- осигуряване на възможност за купувачите на кредити да получават от кредитните институции необходимата информация относно необслужвания кредит, с оглед извършване на собствена оценка на стойността на вземането и вероятността за възстановяването на средствата по него;
- разширяване на възможностите за българските купувачи на вземания за трансгранично придобиване и респ. ефективно управление на необслужвани кредити.

Цел 3: „Адаптиране на съществуващата нормативна рамка в ЗПК и ЗКНИП в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167, както и разширяване на компетенциите на КЗП във връзка със защитата на потребителите“

В действащото национално законодателство не е предвиден правен режим за осъществяване на дейността по обслужване на кредити, което създава предпоставки за установяване на множество различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност. Липсата на ясни регулации в областта на придобиването и обслужването на необслужвани кредити има за своя естествена последица и липсата на ясни и конкретни правомощия на органа, компетентен в областта на защитата на потребителите, произтичащи от съответния режим. Една от основните цели на Директивата е именно осигуряването на високи гаранции за защитата на потребителите в комуникацията с тях от момента на придобиването на вземането по необслужван кредит, последващото обслужване, вкл. до прекратяването на договорните отношения с тях. В този смисъл новите регулации целят гарантиране на справедливо третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност и осигуряване на надежден и ефективен надзор за спазване на правата и законните им интереси. Това може да се осъществи чрез възлагане на допълнителни правомощия в полза на компетентния в областта орган, включително и на етапа на процедурата по лицензиране. Следователно усъвършенстването на съществуващата нормативна уредба на дейността на купувачите на кредити, ще осигури постигането на следните конкретни цели:

- предвиждане на допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност и осигуряване на надежден и ефективен надзор за спазване на правата и законните им интереси;

- регламентиране на процедури за сътрудничество и обмен на информация между органа с правомощия в областта на защитата на потребителите и лицензиращия компетентен орган;
- предвиждане на задължение за предоставяне на предварителна информация преди условията на договора за кредит да бъдат променени;
- въвеждане на задължение за наличие на подходящи политики и процедури за реструктуриране на дълга преди да се пристъпи към принудително изпълнение.

5. Варианти на действие

Анализът в тази част от оценката на въздействието е фокусиран върху избора на едно или друго действие във връзка с националните правомощия, които са предоставени на държавите-членки от или във връзка с Директива (ЕС) 2021/2167 при нейното транспониране, с оглед разрешаване на проблемите, описани в Раздел 1 по-горе.

В зависимост от законодателните решения по отношение на различните опции и дискреции, предвидени в Директивата, се очертават три основни подхода за разрешаване на Проблеми 1 до 3:

- Вариант 1 „Без действие“, при който в българското законодателство няма да бъдат въведени предвидените в Директива (ЕС) 2021/2167 мерки.
- Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“, при който с новата уредба ще бъдат въведени мерки съгласно всички опции и дискреции, предвидени в Директивата.
- Вариант 3 „Балансиран подход“, при който новата уредба ще възприеме съществена част от наличните опции и дискреции при отчитане на степента на развитие и особеностите на местния вторичен пазар на необслужвани кредити.

В тази връзка таблицата по-долу описва всеки от трите варианта на действие, като представя поотделно рисковете от избора на всеки от тях за разрешаването на Проблеми 1 до 3.

	Вариант 1 „Без действие“:	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:	Вариант 3 „Балансиран подход“:
Проблем 1:	<p>Описание: При избор на този вариант в националното законодателство няма да бъдат транспонирани изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167, в частност, няма да бъде въведен лицензионен режим за лицата, които извършват дейност по обслужване на кредити като основна мярка за предотвратяване на бъдещото натрупване на необслужвани кредити.</p> <p>Рискове: -Изборът на този вариант би означавал неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от законодателството на ЕС, което</p>	<p>Описание: Този вариант изисква значително разширяване на кръга обществени отношения, включени в минималния обхват на Директивата, което означава стриктни регулации и минимална възможност за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях.</p> <p>В обобщен вариант регулацията ще обхване следните групи мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В съответствие със съображение 17 от преамбюла на Директивата ще бъде въведена стриктна регулация на обслужването на всички кредити, издадени както от кредитни институции, така и от институции, различни от кредитните (т.е. финансови институции по смисъла на ЗКИ). - В съответствие със съображение 18 от преамбюла на Директивата ще бъде въведена стриктна регулация на обслужването както на 	<p>Описание: При този вариант се постига максимален баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. Предлага се възползването само от дискреции, които допринасят за правилното транспониране на Директивата в националното законодателство, като едновременно с това се гарантира ефективното прилагане и адресиране на установените слабости и непълноти в действащите правила. При този подход се осигурява по-голяма гъвкавост, възможност за ефективно адаптиране на пазарните участници към новите промени, но едновременно с това се въвеждат надеждни механизми за защита на потребителите, прозрачност и проследимост на дейността по обслужване на кредити. Целта на новата регулация следва да бъде развитие на вторичния пазар на необслужвани</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

<p>създава риск от предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Предвиждането на такъв режим е необходимо още, тъй като съгласно Директивата се изисква да се определят надзорни органи за спазване на изискванията по него от страна на задължените лица.</p> <p>- Дейността по обслужване на кредити ще остане нерегулирана, което може да има значително отрицателно въздействие в няколко посоки. От една страна, няма да бъдат предприети предвидените в европейското законодателство мерки за адресиране на рисковете от натрупване на голям брой необслужвани кредити в бъдеще. Последното поставя в риск стабилността на банковата и финансова система в България, а взаимосвързаността на отделните системи в ЕС създава допълнителни условия за трансгранично разпространяване на отрицателните икономически последици между държавите членки в ЕС. От друга страна, липсата на регулация по отношение на дейността по обслужване на кредити ще задълбочи проблемите, свързани с прилагането на различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност.</p> <p>- Продължаващата липса на ефективен надзор и ясни процедури за регулация на дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити, след продажбата им от кредитните институции на купувачите на кредити, ще има отрицателен репутационен ефект върху този вид търговска дейност, като няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защитата на потребителите.</p> <p>- Възможностите за трансгранични покупки също ще останат силно ограничени, което няма да допринесе за развитието на ефективен вторичен пазар на необслужвани кредити и гарантиране на стабилността на финансовата система в бъдеще.</p>	<p>необслужвани кредити, така и на обслужвани кредити.</p> <p>- В съответствие с чл. 6 от Директивата ще бъде разрешено на лицата, обслужващи кредити, да държат и получават средства на кредитополучатели.</p> <p>- В съответствие с чл. 17, параграф 1 от Директивата в обхвата на задължението за назначаване на лицето, обслужващо кредити, ще бъдат включени и други видове необслужвани кредити, освен сключените с потребители, съгласно минималния обхват на Директивата.</p> <p>- В съответствие с чл. 17, параграф 4 от Директивата ще бъде разрешено на купувачите на кредити да възлагат обслужването на физически лица, но без последните да се ползват от европейски паспорт за дейността по обслужване на кредити.</p> <p>- В съответствие с чл. 17, параграф 5 ще бъде предвидена отговорност за лицето, обслужващо кредити, за изпълнението на задълженията на купувача на кредити съгласно националното право.</p> <p>- В съответствие с чл. 32 ще бъде допуснато определянето на преходен период, в който лицата, които извършват обслужване на вземания, ще могат да продължат най-късно до 29 юни 2023 г.</p> <p>Рискове: Изборът на подход за предвиждане на максимално широк обхват и едновременно на стриктна регулация създава потенциални рискове за значително ограничаване на възможностите за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях, за осигуряване на гъвкави способности за регулация и ефективна оценка по целесъобразност на всички предприети мерки. Предвид липсата на каквато и да било регулация на дейността по обслужване на необслужвани вземания до момента, директното въвеждане на строг, всеобхватен и лимитативен режим няма да осигури необходимата свобода на пазарните участници да се адаптират, като същевременно няма да бъде направена необходимата цялостна и подробна оценка на въздействието по отношение на всички групи заинтересовани лица при уреждането на подобен широк кръг обществени отношения.</p> <p>- По отношение на дискрецията в съображение 17 от преамбюла на Директивата, потенциалното разширяване на обхвата до кредитите, издадени от институции, различни от кредитните, не кореспондира със заложените в Директивата цели, а именно за насърчаване на вторичните пазари на необслужвани кредити и предотвратяване на натрупването им в счетоводните баланси на кредитните институции с оглед осигуряване на стабилна банкова система. Разширяването на обхвата до кредити, издадени от други видове институции, би трябвало да преследва постигането на ясно дефинирани национални цели; изисква подробна и цялостна оценка на въздействието на новите мерки върху пазара на този вид кредити, като в допълнение следва да бъде</p>	<p>кредити, а не въвеждането на ограничения, които на практика да доведат до обратния ефект.</p> <p>Изключването на част от дискрециите, предложени във Вариант 2 (а именно съгласно съображения 17 и 18 от преамбюла, чл. 17, параграф 1 и 4), ще направи новата национална правна рамка по транспониране на директивата по-ефективна, като елиминира описаните във връзка с Вариант 2 рискове.</p> <p>В обобщен вариант регулацията ще обхване следните групи мерки:</p> <p>- В съответствие с чл. 6 от Директивата ще бъде разрешено на лицата, обслужващи кредити, да държат и получават средства на кредитополучатели.</p> <p>- В съответствие с чл. 17, параграф 4 от Директивата ще бъде разрешено на купувачите на кредити да възлагат обслужването на физически лица, но без последните да се ползват от европейски паспорт за дейността по обслужване на кредитите.</p> <p>- В съответствие с чл. 17, параграф 5 да бъде предвидена отговорност за лицето, обслужващо кредити, относно изпълнението на задълженията на купувача на кредити съгласно националното право.</p> <p>- В съответствие с чл. 32 да бъде допуснато определянето на преходен период, в който лицата, които извършват обслужване на вземания, ще могат да продължат най-късно до 29 юни 2023 г.</p> <p>Рискове: - По отношение на получаването и държане на средства от лицето, обслужващо кредити, по чл. 6 от Директивата съществуват рискове за интересите на кредитополучателите само в случай че страната не предвиди надеждни гаранции за сигурността на средствата им. Необходимо е прилагане на допълнителни изисквания, за справяне с рисковете, които биха могли да възникнат в случай на неплатежоспособност на лицето, обслужващо кредити, а именно отделяне на сметките и средствата, както и в случай на освобождаване от отговорност на кредитополучателя. Предвиждането на задължителна застраховка професионална отговорност за тази дейност също е такъв вид допълнителна мярка.</p> <p>- Възможността за преценка, предвидена в чл. 17, параграф 4 от Директивата, е от естество да създаде рискове за защита на потребителите в случай че дейността по обслужване бъде възложена на физически лица, които нямат необходимата експертиза и опит или не отговарят на определени морални, репутационни и законови изисквания. От съществено значение е и предвиждането на ефективен надзор върху тези физически лица в случаите, при които получат</p>
--	--	--

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

		<p>предварително отчетено тяхното естество, специфики и обем. Предвид краткия срок за транспониране на Директивата, не би било целесъобразно да се разшири обхвата на мерките, предвидени в нея, така че същите да обхванат различен кръг отношения, чиято нормативна уредба не е анализирана в пълнота, така че да се гарантира адресиране на потенциалните слабости в нея и разрешаване на установените проблеми. Още повече, че режимът по прилагане на Директива (ЕС) 2021/2167 не може да бъде идентичен с подобен режим за кредити, отпуснати от финансови институции, най-малко от гледна точка на избора на компетентни органи.</p> <p>- По отношение на дискрецията в съображение 18 от преамбюла на Директивата, макар да се очаква определен положителен ефект от подобно разширение на обхвата, същата отново не кореспондира на основните, заложиени в Директивата, цели. Подобна мярка може да бъде предприета само при наличие на ясно дефинирани национални цели и след извършването на допълнителен и задълбочен анализ в тази посока.</p> <p>- По отношение на дискрецията в чл. 17, параграф 1 от Директивата за разширяване на обхвата на задължението за назначаване на лицето, обслужващо кредити, и във връзка с други видове необслужвани кредити, освен сключените с потребители, същата не кореспондира с нито една от двете основни цели на директивата. Те са именно развити вторични пазари на необслужвани кредити, отпуснати от кредитни институции, и защита на потребителите. Директивата осигурява необходимата защита на потребителите (ФЛ) в рамките на ЕС, както и на ЮЛ (МСП), купувачите на чиито вземания са установени извън ЕС. ЮЛ обаче разполагат с по-големи ресурси за защита на своите права и законни интереси от потребителите, респ. не е установена необходимост от разширяване на обхвата в тази посока. Още повече, съществува риск от демотивиране на купувачите за придобиване на вземания на ЮЛ, ако и по отношение на тях са въведени множество изисквания и процедури, удовлетворяването на които изисква сериозни ресурси. Това би довело до ефект, обратен на търсения с уредбата на Директивата.</p> <p>- Възможността за преценка, предвидена в чл. 17, параграф 4 от Директивата, е от естество да създаде рискове за защита на потребителите в случай че дейността по обслужване бъде възложена на физически лица, които нямат необходимата експертиза и опит или не отговарят на определени морални, репутационни и законови изисквания.</p>	<p>разрешение за обслужване на вземания при определени в закона условия.</p> <p>- Възползването от дискрецията по чл. 17, параграф 5 изисква предвиждането на ефективни механизми за проследяване на изпълнението на задълженията на лицето, обслужващо кредити. Това правило осигурява по-интензивна защита на интересите на кредитополучателите, както и по-широки възможности за ефективно управление на дейността от страна на купувачите на кредити.</p> <p>- Предвиждането на преходен период в съответствие с чл. 32 би било от полза за лицата, които към момента на приемане на новите регулации извършват дейности по обслужване на кредити, но поради крайния срок, посочен в Директивата - 29 юни 2024г., съществува риск от липса на достатъчно време за адаптиране на пазарните субекти към новия режим.</p>
<p>Проблем 2:</p>	<p>Описание: При избор на този вариант няма да бъдат попълнени наличните в действащото законодателство празноти по отношение на задълженията на купувачите на кредити във връзка с управлението и обслужването на придобитите от тях вземания по необслужвани кредити, както и други задължения,</p>	<p>Описание: Този вариант изисква значително разширяване на кръга обществени отношения, включени в минималния обхват на Директивата, което означава стриктни регулации и минимална възможност за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях. От гледна точка на купувачите на кредити този подход означава предвиждане на по-големи ресурси за осъществяване на търговската им дейност, по-ограничени гъвкавост и възможност</p>	<p>Описание: При този вариант се постига максимален баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. Предлага се възползването <u>само</u> от дискреции, които допринасят за правилното транспониране на Директивата в националното законодателство, като едновременно с това се гарантира ефективното прилагане и адресиране на установените слабости и непълноти в действащите правила. При</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

<p>произтичащи от придобиването на вземанията. В допълнение, съществуващите правила няма да бъдат усъвършенствани и адаптирани към установените в Директивата общоевропейски стандарти.</p> <p>Рискове: -При този вариант в действащото законодателство няма да бъдат предвидени изисквания за възлагане на обслужването на кредитите на специализирани и компетентни лица след продажбата им от кредитните институции на купувачите на кредити, което ще обуслови липсата на прозрачност, предвидимост и повишени рискове от нарушаване на законните права и интереси на кредитополучателите. В същото време купувачите на кредити, които предпочитат да възлагат дейностите по обслужване на други лица, т.к. не могат да вършат тази дейност сами, ще бъдат демотивирани да купуват вземания по необслужвани кредити.</p> <p>-Няма да бъде гарантирана ежегодната проследимост едновременно на количеството прехвърляни кредитни портфейли; конкретния дял на сключените с потребители договори в тях и предприетите действия по обслужването им. Тази проследимост е от значение както за поддържане на стабилността във финансовия сектор, така и за ефективната защита на потребителите.</p> <p>-На потребителите в Република България няма да бъде осигурено същото ниво на защита, каквото съответства на установените на ниво ЕС общоевропейски стандарти.</p> <p>-В националното законодателство ще продължи да липсва ясно разграничение между дейностите по придобиване и по последващото обслужване на вземания по необслужвани кредити, респективно няма да бъдат установени на стриктни изисквания към осъществяването на двете дейности, които да бъдат предмет на ефективен контрол. Без предвиждането на ясни правила за извършването на двете дейности, включително в случаите когато купувачът</p>	<p>за преценка при избора между различни методи за управление на дейността по обслужване на вземания.</p> <p>В обобщен вариант регулацията ще обхване следните групи мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В съответствие със съображение 17 от преамбюла на Директивата ще бъде въведена стриктна регулация на обслужването на всички кредити, издадени както от кредитни институции, така и от институции, различни от кредитните (т.е. финансови институции по смисъла на ЗКИ). - В съответствие с чл. 6 от Директивата ще бъде разрешено на лицата, обслужващи кредити, да държат и получават средства на кредитополучатели. - В съответствие с чл. 17, параграф 1 от Директивата в обхвата на задължението за назначаване на лицето, обслужващо кредити, ще бъдат включени и други видове необслужвани кредити, освен сключените с потребители съгласно минималния обхват на Директивата. - В съответствие с чл. 17, параграф 4 от Директивата ще бъде разрешено на купувачите на кредити да възлагат обслужването на физически лица, но без последните да се ползват от европейски паспорт за дейността по обслужване на кредитите. - В съответствие с чл. 17, параграф 5 да бъде предвидена отговорност за лицето, обслужващо кредити, относно изпълнението на задълженията на купувача на кредити съгласно националното право. - В съответствие с чл. 32 да бъде допуснато определянето на преходен период, в който лицата, които извършват обслужване на вземания, ще могат да продължат най-късно до 29 юни 2023 г. <p>Рискове: - Разширяването на обхвата на регулацията в съответствие със съображение 17 от преамбюла на Директивата би довело до създаване на нови задължения и въвеждане на допълнителни изисквания за дейността на широк кръг купувачи на кредити - не само за тези, които придобиват вземания от кредитни институции. Освен че подобен подход не кореспондира със заложените в Директивата цели, същият може да създаде рискове от неподходяща, неефективна и не добре адаптирана към спецификите на дейността на финансовите институции регулация. Без извършването на пълна, подробна и задълбочена оценка на спецификите и обема на търговската дейност на финансовите институции, придобиващи вземания по кредити, същите не могат да бъдат включени в обхвата на законопроекта по транспониране на Директива (ЕС) 2021/2167. - При възползване от дискрецията по чл. 6 от Директивата има рискове и в двете възможни посоки на действие. При евентуално предвиждане на забрана за получаване и държане на средства биха се въвели ограничения, които са от естество да затруднят значително дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити и дори да </p>	<p>този вариант необходимите мерки, които следва да бъдат предприети от купувачите на кредити съответстват на необходимото за защитата на потребителите, без да се изискват значителни ресурси за съобразяване с изисквания, които не са били предмет на задълбочена оценка за тяхната потребност и полезност (каквито ще са налице при избор на Вариант 2) и в същото време не са в задължителния обхват на Директивата.</p> <p>В обобщен вариант регулацията ще обхване следните групи мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В съответствие с чл. 6 от Директивата ще бъде разрешено на лицата, обслужващи кредити, да държат и получават средства на кредитополучатели. - В съответствие с чл. 17, параграф 4 от Директивата ще бъде разрешено на купувачите на кредити да възлагат обслужването на физически лица, но без последните да се ползват от европейски паспорт за дейността по обслужване на кредитите. Това ще бъде от полза за купувачите на кредити, доколкото те ще имат по-широк избор за възлагане на дейността по обслужване и тези от тях, които не могат да обслужват сами вземанията, ще бъдат по-мотивирани да купуват вземания по необслужвани кредити. - В съответствие с чл. 17, параграф 5 да бъде предвидена отговорност за лицето, обслужващо кредити, относно изпълнението на задълженията на купувача на кредити съгласно националното право. - В съответствие с чл. 32 да бъде допуснато определянето на преходен период, в който лицата, които извършват обслужване на вземания, ще могат да продължат най-късно до 29 юни 2023 г. <p>Рискове: - По отношение на прилагането на чл. 6 от Директивата съществуват рискове за интересите на кредитополучателите само в случай че страната не предвиди надеждни гаранции за сигурността на средствата им. Необходимо е прилагане на допълнителни изисквания, за справяне с рисковете, които биха могли да възникнат в случай на неплатежоспособност на лицето, обслужващо кредити, а именно отделяне на сметките и средствата, както и в случай на освобождаване от отговорност на кредитополучателя. Предвиждането на задължителна застраховка професионална отговорност за тази дейност също е такъв вид допълнителна мярка. - Възможността за преценка, предвидена в чл. 17, параграф 4 от Директивата, е от естество да създаде рискове за защита на потребителите в случай че дейността по обслужване бъде възложена на физически лица, които нямат необходимата </p>
---	--	--

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

	<p>избере да обслужва сам вземанията си, няма да бъде предвидена възможност за осъществяване на ефективен надзор за спазване на законовите правила, нито ще бъде осигурена необходимата за потребителите предвидимост. В допълнение, без ясни регулации ще бъде затруднено постигането на повишено доверие в този съществен за стабилността на банковата стабилност сектор.</p> <p>-Купувачите на кредити няма да могат да се възползват в максимална степен от предимствата на трансграничните покупки на необслужвани кредити. В този смисъл купувачите ще продължат да търпят високи разходи във връзка с приваждане в съответствие с различните нормативните изисквания в отделните държави членки, които пречат на стратегията за разширяване на дейността чрез вторично установяване или трансгранично предоставяне на услуги.</p> <p>-Без извършване на законодателните промени по транспониране на Директивата няма да бъде осигурена възможност за купувачите на кредити да имат достъп до цялата информация, която им е необходима с оглед извършване на собствена оценка на стойността на вземането и вероятността за възстановяването на средствата по него.</p>	<p>направят изпълнението ѝ неефективно. В същото време разрешаването на тази дейност би създавало рискове за интересите на кредитополучателите ако едновременно с него не бъдат предвидени надеждни гаранции за сигурността на средствата им.</p> <p>- Възползването от дискрецията по чл. 17, параграф 1 от Директивата, би създавало необосновани затруднения пред управлението на дейността по обслужване на вземания от страна на купувачите на кредити. Подобна мярка може да доведе до демотивиране на купувачите да придобиват вземания на юридически лица, например, поради завишените инвестиции, които тази дейност ще изисква. В същото време за потребителите е оправдано въвеждането на таква задължение за възлагане на дейността по обслужване, доколкото те са уязвима страна, когато влизат в отношения с лица, упражняващи търговска (професионална) дейност. Въвеждането на това задължение и за други лица, освен потребителите, обаче би могло да доведе до ефект, обратен на търсения с уредбата на Директивата.</p> <p>- От гледна точка на купувачите на кредити възможността да възлагат обслужването на по-широк кръг лица, в това число и физически лица по чл. 17, параграф 4 от Директивата, би имало добавена стойност за тяхната дейност, доколкото дава възможност за по-широк избор при възлагане на дейността по обслужване. В същото време обаче такава мярка поставя в риск интересите на потребителите, ако не бъдат въведени допълнителни изисквания към тези физически лица, респ. надеждни гаранции за зачитане на правата на кредитополучателите и ефективен надзор.</p> <p>- Прилагането на дискрецията по чл. 17, параграф 5 създава рискове за интересите на купувачите на кредити, доколкото те остават отговорни за всички действия, които лицата, обслужващи кредити, извършват от тяхно име.</p>	<p>експертиза и опит или не отговарят на определени морални, репутационни и законови изисквания.</p> <p>- Възползването от дискрецията по чл. 17, параграф 5 от Директивата изисква предвиждането на ефективни механизми за проследяване на изпълнението на задълженията на лицето, обслужващо кредити. В противен случай няма да бъде осигурена адекватна защита на интересите на кредитополучателите, нито широки възможности за ефективно управление на дейността от страна на купувачите на кредити.</p> <p>- От гледна точка на купувачите на кредити предходният режим е от съществено значение, т.к. към настоящия момент (поради липсата на регулации за обслужването), купувачите сами организират тази дейност. Последните (в това число АДСИЦ) може да имат нужда от по-дълги срокове за съобразяване с множеството нови изисквания, въведени с Директивата.</p>
<p>Проблем 3:</p>	<p>Описание:</p> <p>При предложения вариант в законодателството няма да бъдат предвидени допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност в рамките на дейността по обслужване на вземания. Следователно няма да бъде въведен и режим за осъществяване на надежден и ефективен надзор от страна на компетентния орган в областта на защитата на потребителите. Във връзка с това следва да се отбележи, че втората основна цел на Директивата е осигуряване на високи нива на защита на потребителите. На следващо място потребителите няма да бъдат информирани при промяна на</p>	<p>Описание:</p> <p>При избора на този вариант в законопроекта по транспониране на Директивата следва да бъдат включени и подробно разписани всички разпоредби, които засягат защитата на потребителите. В това число въвеждане на изисквания за справедливо третиране на потребителите; за защита на неприкосновеността на личния им живот и на техните лични данни; за правото им на информация на всеки етап от продажбата на вземането им до погасяването му в резултат на дейността по обслужване. Освен закрепване на тези права и защитни механизми, прилагането на този вариант изисква и подробно разясняване на смисъла на тези понятия, както и практическото им изражение. Директивата позволява предвиждане на допълнителни мерки в защита на потребителите, във от посочените в нея, както и позволява неспазването на някои изисквания (като например, предвиждането на ограничения за дейността по придобиване на вземания в чл. 17,</p>	<p>Описание:</p> <p>При избора на този вариант в законопроекта по транспониране на Директивата следва да бъдат включени всички разпоредби, които регламентират мерки по осигуряване на по-висока защита на потребителите. Допълване на минимално задължителния обхват на Директивата с допълнителни мерки следва да бъде извършен след подробен анализ и обосновка на необходимостта от промени, включително от гледна точка на тяхната ефективност и целесъобразност. В този вариант се предлага предвиждането на два компетентни органа за осъществяване на надзор при ясно разпределени между тях правомощия и ефективна процедура за обмен на информация. Доколкото в България органът с мандат в областта на защитата на потребителите е КЗП, последната би следвало да осъществява надзор за спазване на всички мерки в тази област. По отношение на правомощията,</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

<p>условията на договора за кредит, както и няма да получат възможност за реструктуриране на дълга преди да се пристъпи към принудително изпълнение.</p> <p>Рискове:</p> <p>-Потребителите в страната няма да се ползват със защитата, съответстващата на новите европейски стандарти, въведени с Директивата.</p> <p>-Към дейността по обслужване ще продължи да се прилага хоризонталното и секторното законодателство в областта на защитата на потребителите, като няма да бъде предвиден единен режим и уредба на тази материя. Наличието на последните е необходимо с оглед осигуряването на по-голяма предвидимост, прозрачност и правна сигурност за кредитополучателите.</p>	<p>параграф 2), ако това ще осигури по-висока защита на потребителите.</p> <p>Друга възможна мярка в съответствие с Директивата е предвиждането на два компетентни органа за осъществяване на надзор при ясно разпределени между тях правомощия и ефективна процедура за обмен на информация. Доколкото в България органът с мандат в областта на защитата на потребителите е КЗП, последната би следвало да осъществява надзор за спазване на всички мерки в тази област, включително и тези на етапа на лицензионната процедура.</p> <p>С оглед постигане на ясна, хомогенна и ефективна правна уредба, необходимо е предвиждането на единен режим за защита на потребителите във връзка с придобиването и обслужването на техните вземания по необслужвани кредити с ясно посочване на приложимата уредба от секторното и хоризонтално законодателство в областта.</p> <p>В допълнение, в чл. 27 от Директивата е предвидена възможност за налагане на допълнителни такси на потребителя при просрочие. В действителност към момента уредба не е предвидена възможност кредитора да определя и налага такси поради просрочие.</p> <p>Рискове:</p> <p>Всички допълнителни мерки, извън задължителния обхват на Директивата, които бъдат предприети на основание осигуряване на защитата на потребителите следва да бъдат подробно и пълно обосновани от гледна точка на своята полезност и необходимост.</p> <p>Предвиждането на повече от един компетентен орган изисква прецизно и добре обмислено разпределяне на правомощията между органите, така че да не бъдат установени пропуски или неефективни процедури по сътрудничество и обмен на информация.</p> <p>Относно дискрецията в чл. 27, същата представлява стъпка назад в нивото на защита на потребителите, което е въведено понастоящем. Съгласно чл. 33, ал. 1 от ЗПК при забава на потребителя кредиторът има право <u>само</u> на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Промяна в тази посока създава сериозни рискове за потребителите, поради което не е препоръчителна.</p>	<p>свързани с лицензионната процедура, ангажираността на КЗП е ограничена до критериите и изискванията, които съответстват на действащото към момента законодателство. В този смисъл КЗП би могла да оказва съдействие на лицензиращия орган единствено във връзка с изискванията на чл. 5, параграф 1, букви е) и ж).</p> <p>С оглед постигане на ясна, хомогенна и ефективна правна уредба, необходимо е предвиждането на единен режим за защита на потребителите във връзка с придобиването и обслужването на техните вземания по необслужвани кредити с ясно посочване на приложимата уредба от секторното и хоризонтално законодателство в областта.</p> <p>Рискове:</p> <p>Всички допълнителни мерки, извън задължителния обхват на Директивата, които бъдат предприети на основание осигуряване на защитата на потребителите следва да бъдат подробно и пълно обосновани от гледна точка на своята полезност и необходимост.</p> <p>Предвиждането на повече от един компетентен орган изисква прецизно и добре обмислено разпределяне на правомощията между органите, така че да не бъдат установени пропуски или неефективни процедури по сътрудничество и обмен на информация.</p>
--	---	--

6. Анализ на въздействията

6.1. Определяне на икономическите, социални и екологични въздействия

Правните, социални и икономически въздействия, които ще се проявят при вариантите на действие по всеки един от трите проблема са толкова тясно свързани и взаимозависими, че се налага да бъдат едновременно изложени и разгледани, оглед избягване на повторения и постигане на по-голяма пълнота на анализа.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

Проблем 1:		
Съществуващи рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в бъдеще, включително поради ограничен административен капацитет за обслужването им от банките и ограничени възможности за трансгранични покупки		
	Икономически, правни и социални въздействия	Екологични въздействия
Вариант 1 „Без действие“:	<p>1. Отрицателно икономическо въздействие, което се изразява в завишени рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в счетоводните баланси на кредитните институции, което застрашава банковата и финансова стабилност на страната. В същото време взаимосвързаността на отделните системи в ЕС създава и допълнителни условия за трансгранично разпространяване на отрицателните икономически последици между държавите членки в ЕС.</p> <p>2. Отрицателно въздействие със социално-икономически характер би представлявало продължаващото нерегламентирано обслужване на вземанията, което ще задълбочи проблемите, свързани с прилагането на различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност.</p> <p>3. Неспазването на европейското законодателство, освен негативен репутационен ефект за страната, би имало допълнителен отрицателен икономически ефект във връзка с ангажиране на отговорността на страната за неспазване на задължения, произтичащи от членството ѝ в ЕС.</p> <p>4. Ограничени възможности за трансгранично придобиване на вземания и слабо развита търговска дейност по придобиване на вземания в рамките на територията на страна.</p>	<p>Вариант 1 не се очаква да окаже влияние върху борбата с измененията на климата, транспорта и използването на енергия, биоразнообразието, чистотата на атмосферния въздух, качеството на водите и водните запаси, качеството на почвата, възобновяемите или невъзобновяемите ресурси, фирмите и потребителите върху околната среда отпадъци/генериране/рециклиране, предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.</p>
Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:	<p>1. Изборът на подход за предвиждане на максимално широк обхват и едновременно на стриктна регулация създава потенциални рискове за значително ограничаване на възможностите за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях, за осигуряване на гъвкави способности за регулация и ефективна оценка по целесъобразност на всички предприети мерки. Тези фактори могат да демотивират купувачите на кредити да извършват тази дейност, при което вторичния пазар на кредити ще остане слабо развит.</p> <p>2. Въвеждането на многобройни политики и допълнителни изисквания ще затрудни ежедневната дейност на лицата, обслужващи кредити, респ. ще увеличи необходимостта от допълнителни ресурси за купувачите на кредити. В същото време обаче увеличеният брой изисквания към дейността на купувачите и лицата, обслужващи кредити, ще доведат до по-голяма сигурност за кредитополучателите.</p> <p>3. Необоснованото разширяване на обхвата на уредбата в законопроекта по транспониране на изискванията на Директивата би могло да доведе до влошено и затруднено прилагане на мерки, които попадат в задължителния обхват на Директивата. В допълнение, предвиждането на единен надзорен режим би създавало предпоставки за неефективен и неподходящ</p>	<p>Когато средата, в която бизнесът функционира съдържа повече пречки отколкото стимули за развитие на бизнеса, свързани с неоптималните процедури и правна уредба, не може да се очаква, че този вид бизнес ще има възможността да инвестира в екологични обекти.</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

	<p>контрол, доколкото дейността по придобиване и обслужване на вземания притежава специфики, които предполагат избор на компетентен орган, различен от определения в законопроекта.</p> <p>4. Възможно е действащите пазарни участници, които не могат да отговорят на изискванията на закона, да престанат да извършват дейност или да ограничат дейността си.</p> <p>5. Възможност за свободно извършване на дейност от лицата, обслужващи кредити, получили лиценз от БНБ, на целия европейски пазар чрез привеждане в съответствие на националното законодателство с европейското право.</p>	
<p>Вариант 3 „Балансиран подход“:</p>	<p>1. Постигане на подходяща рамка, осигуряваща баланс между административната тежест и гарантиране на защита на потребителите, и стабилността на финансовите пазари.</p> <p>2. Увеличаване на конкуренцията на вторичните пазари на необслужвани кредити, вкл. и в трансграничен план.</p> <p>3. Осигуряване на възможност за купувачите на кредити на ефективен достъп до европейския вторичен пазар на необслужвани кредити.</p> <p>4. Повишаване на регулаторните изисквания за дейността по обслужване на кредити, с цел постигане на по-голяма сигурност и стабилност по отношение на дейността.</p> <p>5. Възлагането на управлението на необслужвани кредити на специализирани лица, обслужващи кредити, които разполагат с необходимите знания и умения за качествено, ефективно и добросъвестно изпълнение на дейността ще елиминира рисковете от продължаващото прилагане на различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност.</p> <p>6. Увеличаване на обема на информация, която трябва да се предоставя на кредитополучателите с цел повишаване на тяхната информираност. Това би оказало благоприятно въздействие за повишаване на финансовата грамотност, както и за финансовото включване на уязвими групи.</p> <p>7. Повишаване на прозрачността, предвидимостта и правната сигурност при обслужването на вземания по необслужвани кредити, първоначално отпуснати от кредитни институции.</p> <p>8. Насърчаването на икономическия растеж и конкурентоспособността, които се съдържат като възможности при Вариант 3 са предпоставки за положително социално въздействие на макро ниво. Насърчаването на икономическия растеж и конкурентоспособността, както и, а предвидените мерки за защита на кредитополучателите, биха имали положително пряко или непряко въздействие върху заетостта, условията на труд, социалното включване и социалната закрила, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на добра администрация, достъп до правосъдие и сигурността, имайки предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.</p>	<p>Когато средата, в която бизнесът функционира съдържа достатъчно стимули за развитие на бизнеса, въведени са оптимални процедури и правна уредба, може да се очаква, че този вид бизнес ще разполага с по-широки възможности да инвестира в по-екологични обекти.</p>

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект
за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити**

Проблем 2:		
Наличие на непълноти и необходимост от усъвършенстване на съществуващия нормативен режим за купувачите на кредити в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167		
	<i>Икономически, правни и социални въздействия</i>	<i>Екологични въздействия</i>
Вариант 1 „Без действие“:	<p>1. Отрицателно икономическо въздействие, което се изразява в завишени рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в счетоводните баланси на кредитните институции, което застрашава банковата и финансова стабилност на страната. В същото време взаимосвързаността на отделните системи в ЕС създава и допълнителни условия за трансгранично разпространяване на отрицателните икономически последици между държавите членки в ЕС.</p> <p>2. Отрицателно въздействие със социално-икономически характер би представлявало продължаващото нерегламентирано обслужване на вземанията, което ще задълбочи проблемите, свързани с прилагането на различни практики за събиране на вземанията, нееднакво третиране на кредитополучателите и сериозна правна несигурност.</p> <p>3. Неспазването на европейското законодателство, освен негативен репутационен ефект за страната, би имало допълнителен отрицателен икономически ефект във връзка с ангажиране на отговорността на страната за неспазване на задължения, произтичащи от членството ѝ в ЕС.</p> <p>4. Ограничени възможности за трансгранично придобиване на вземания и слабо развита търговска дейност по придобиване на вземания в рамките на територията на страна.</p>	<p>Вариант 1 не се очаква да окаже влияние върху борбата с измененията на климата, транспорта и използването на енергия, биоразнообразието, чистотата на атмосферния въздух, качеството на водите и водните запаси, качеството на почвата, възобновяемите или невъзобновяемите ресурси, фирмите и потребителите върху околната среда отпадъци/генериране/рециклиране, предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.</p>
Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:	<p>1. Този вариант изисква значително разширяване на кръга обществени отношения, включени в минималния обхват на Директивата, което означава стриктни регулации и минимална възможност за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях. От гл. т. на купувачите на кредити този подход означава по-големи ресурси за осъществяване на търговската им дейност, по-ограничени гъвкавост и възможност за преценка при избора между различни методи за управление на дейността по обслужване на вземания.</p> <p>2. Подобряване на мерките, които могат да бъдат предприети от компетентните органи, с цел преодоляване на рискови ситуации за кредитополучателите и постигане на стабилност по отношение на дейностите по придобиване и обслужване на необслужвани кредити в страната.</p> <p>3. Необоснованото разширяване на обхвата на уредбата в законопроекта по транспониране на изискванията на Директивата би могло да доведе до влошено и затруднено прилагане на мерки, които попадат в задължителния обхват на Директивата. В допълнение, предвиждането на единен надзорен режим би създавало предпоставки за неефективен и неподходящ контрол, доколкото дейността по придобиване и обслужване на вземания притежава специфики, които предполагат избор на компетентен орган, различен от определения в законопроекта.</p>	<p>Когато средата, в която бизнесът функционира съдържа повече пречки отколкото стимули за развитие на бизнеса, свързани с неоптималните процедури и правна уредба, не може да се очаква, че този вид бизнес ще има възможността да инвестира в по-екологични обекти.</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

<p>Вариант 3 „Балансиран подход“:</p>	<p>1. При този вариант се постига максимален баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. При този вариант необходимите мерки, които следва да бъдат предприети от купувачите на кредити съответстват на необходимото за защитата на потребителите, без да се изискват значителни ресурси за съобразяване с изисквания, които не са били предмет на задълбочена оценка за тяхната потребност и полезност (каквито ще са налице при избор на Вариант 2) и в същото време не са в задължителния обхват на Директивата.</p> <p>2. Подобряване на мерките, които могат да бъдат предприети от компетентните органи, с цел преодоляване на рискови ситуации за потребителите и постигане на стабилност на финансовите пазари.</p> <p>3. Повишаване на регулаторните изисквания за дейността по обслужване на кредити, от лицата, обслужващи кредити, респ. от купувачите (когато последните решат сами да обслужват вземанията си), с цел постигане на по-голяма сигурност и стабилност по отношение на дейността.</p> <p>4. Стимулиране на трансграничните покупки на вземания по необслужвани кредити чрез въвеждане на задължение за възлагане на обслужването им във всички ДЧ при спазване на общоевропейски стандарти за целта.</p> <p>5. Насърчаването на икономическия растеж и конкурентоспособността, които се съдържат като възможности при Вариант 3 са предпоставки за положително социално въздействие на макро ниво. Насърчаването на икономическия растеж и конкурентоспособността, както и, а предвидените мерки за защита на кредитополучателите, биха имали положително пряко или непряко въздействие върху заетостта, условията на труд, социалното включване и социалната закрила, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на добра администрация, достъп до правосъдие и сигурността, имайки предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.</p> <p>6. Осигуряване на възможност за купувачите на кредити на ефективен достъп до европейския вторичен пазар на необслужвани кредити.</p> <p>7. Увеличаване на обема на информация, която трябва да се предоставя на кредитополучателите с цел повишаване на тяхната информираност.</p> <p>8. Възлагането на управлението на необслужвани кредити на специализирани лица, разполагащи с необходимите знания и умения за качествено, ефективно и добросъвестно изпълнение на дейността ще елиминира рисковете от продължаващото прилагане на различни практики за събиране на вземанията, като по този начин се повиши общественото доверие по отношение на купувачите на кредити и извършваната от тях дейност.</p> <p>9. Предвиждането на възможност за купувачите на възлагат обслужването на вземания на специализирани в областта ФЛ (като ЧСИ), ще има положително действие в две посоки. От една страна, това би довело до по-голям интерес към купуването на кредити, респ. повишаване цените на вторичния пазар и стимулиране на банките да се освобождават своевременно от натрупани лоши кредити. От друга страна, стриктната регулация на</p>	<p>Когато средата, в която бизнесът функционира съдържа достатъчно стимули за развитие на бизнеса, въведени са оптимални процедури и правна уредба, може да се очаква, че този вид бизнес ще разполага с по-широки възможности да инвестира в по-екологични обекти.</p>
---	---	---

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

	ЧСИ ще допринесат за осигуряването на максимална защита на кредитополучателите.	
--	---	--

Проблем 3:		
Липса на пълна и ясна регламентация на правомощията в полза на КЗП по отношение на контрола за спазване на правата на потребителите в рамките на дейността по обслужване на кредити		
	Икономически, правни и социални въздействия	Екологични въздействия
Вариант 1 „Без действие“:	<p>1. При предложения вариант в законодателството няма да бъдат предвидени допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите, повишаване на тяхната информираност в рамките на дейността по обслужване на вземания. Това означава, че кредитополучателите в страната няма да се ползват със защитата, съответстващата на новите европейски стандарти, въведени с Директивата.</p> <p>2. Към дейността по обслужване ще продължи да се прилага хоризонталното и секторното законодателство в областта на защитата на потребителите, като няма да бъде предвиден единен режим и уредба на тази материя. Така няма да бъдат осигурени необходимите предвидимост, прозрачност и правна сигурност за кредитополучателите.</p>	<p>Вариант 1 не се очаква да окаже влияние върху борбата с измененията на климата, транспорта и използването на енергия, биоразнообразието, чистотата на атмосферния въздух, качеството на водите и водните запаси, качеството на почвата, възобновяемите или невъзобновяемите ресурси, фирмите и потребителите върху околната среда</p> <p>отпадъци/генериране/рециклиране, предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.</p>
Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:	<p>1. Предприемането на допълнителни мерки за защита на потребителите, които не са били обект на подробен и пълен анализ, биха могли да доведат до едновременно увеличаване на административната тежест, но и липса на реален ефект в полза на потребителите на практика.</p> <p>2. Постигане на ефективно и засилено сътрудничество между надзорните органи в областта на защитата на кредитополучателите.</p> <p>3. Засилване на надзорните функции на КЗП с цел по-добра защита на интересите на потребителите.</p> <p>4. Доколкото във Вариант 3 са въведени всички минимални изисквания за защитата на потребителите, изборът на Вариант 2 в конкретния случай няма да има значителна добавена стойност в сравнение с Вариант 3.</p>	
Вариант 3 „Балансиран подход“:	<p>1. При избора на този вариант в законопроекта по транспониране на Директивата следва да бъдат включени всички разпоредби, които регламентират мерки по осигуряване на по-висока защита на потребителите. В допълнение, предвиждането на надзорни правомощия на компетентните в областта органи ще създаде по-добри условия за социално включване на уязвими групи потребители, по-добра социална закрила и гаранции за защита на правото на неприкосновеност на личния живот.</p>	

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

	<p>2. Увеличаване на обема на информация, която трябва да се предоставя на клиентите с цел повишаване на тяхната информираност. Това би оказало благоприятно въздействие за повишаване на финансовата грамотност, както и за финансовото включване на уязвими групи.</p> <p>3. Постигане на ефективно и засилено сътрудничество между надзорните органи в областта на защитата на кредитополучателите.</p>	
--	--	--

6.2. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти

Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 1:

Проблем 1:		Вариант 1 „Без действие“:			
Вероятност въздействието да се прояви	Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на регулаторната тежест
<i>Ниска</i>	X	X	X	X	X
<i>Средна</i>					
<i>Висока</i>					

При избора на Вариант 1 не се очаква значително въздействие върху заложените в Директивата цели за увеличаване на конкуренцията на вторичния пазар на необслужвани кредити, респ. рисковете от натрупването им в балансите на кредитните институции в бъдеще остават високи. Не се предвижда въвеждането на лицензионен режим за лицата, обслужващи кредити, като по този начин кредитополучателите няма да могат да се ползват от установяването и прилагането на общоевропейски стандарт за тяхната защита. При този вариант не се въвеждат никакви нови изисквания и регулации, затова и регулаторната тежест остава непроменена.

Проблем 1:		Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:			
Вероятност въздействието да се прояви	Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на регулаторната тежест
<i>Ниска</i>					
<i>Средна</i>	X	X		X	
<i>Висока</i>			X		X

При избора на Вариант 2, предвид значително разширения обхват на обществени отношения, предмет на стриктна регулация, се очаква прекомерно завишаване на регулаторната тежест с поставяне на твърде амбициозни цели в кратки срокове и без да е извършен необходимия подробен и задълбочен анализ на последиците. Въведените изисквания надхвърлят предвидените в европейската правна уредба, но едновременно с това не гарантират наличие на по-конкурентен вторичен пазар на необслужвани кредити, нито адекватна и пропорционална защита на всички кредитополучатели. В същото време стриктните регулации като цяло увеличават прозрачността и предвидимостта по отношение на дейността по обслужване.

Проблем 1:		Вариант 3 „Балансиран подход“:			
Вероятност въздействието да се прояви	Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на регулаторната тежест
Ниска					
Средна	X	X		X	X
Висока			X		

Изборът на Вариант 3 осигурява максимален баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. Наблюдава се оптимално въздействие върху регулаторната тежест, което кореспондира с европейските изисквания, без да ги надхвърля. Гарантира се необходимата прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване на вземания, която вече е предмет на изрична регулация, но и едновременно с това се осигуряват гъвкавост и възможност за ефективно адаптиране на пазарните участници към новите промени. Въвеждането на лицензионен режим за дейността, който отговаря на всички задължителния изисквания на Директивата, дава по-добри гаранции за защитата на потребителите. В допълнение, при този вариант се намаляват рисковете за натрупване на голям брой необслужвани кредити в балансите на кредитните институции в бъдеще.

Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 2:

Проблем 2:		Вариант 1 „Без действие“:			
Вероятност въздействието да се прояви	Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Увеличаване на ресурсите в тежест на купувачите	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на административната тежест

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

<i>Ниска</i>	X	X	X	X	X
<i>Средна</i>					
<i>Висока</i>					

При избора на Вариант 1 няма да бъдат предприети никакви действия за адресиране на констатираните несъвършенства и непълноти в действащото законодателство по отношение на правния режим за дейността по придобиване на необслужвани кредити. Следователно няма да има промяна в регулаторната тежест, нито изискване за предвиждане на допълнителни разходи за дейността. В същото време обаче няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на кредитополучателите, няма да бъдат въведени установените европейски стандарти за тяхното справедливо третиране и респ. текущото състояние на вторичния пазар на необслужвани кредити ще остане непроменено.

Проблем 2:		Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:			
Вероятност въздействието да се прояви	Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Увеличаване на ресурсите в тежест на купувачите	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на административната тежест
<i>Ниска</i>					
<i>Средна</i>	X	X		X	
<i>Висока</i>			X		X

При избора на Вариант 2 се очаква прекомерно увеличаване на административната тежест посредством значително разширяване на обхвата на задължението за възлагане на обслужването на придобитите вземания за особено широк кръг случаи (не само за първоначално отпуснати от кредитни институции кредити). От гл. т. на купувачите на кредити този подход означава по-големи ресурси за осъществяване на търговската им дейност, по-ограничени гъвкавост и възможност за избор между различни методи за управление на дейността по обслужване на вземания. Регулациите при този вариант ще надхвърлят минимално изискуемото в европейското законодателство, но същевременно не гарантират бързо и ефективно увеличаване на конкуренцията на вторичния пазар на необслужвани кредити. Напротив, прекалено стриктната регулация и завишени разходи за купувачите могат да имат демотивиращо действие и голяма част от тях да се откажат от извършването на такава дейност. По отношение на защитата на потребителите този вариант би оказал благоприятно въздействие, доколкото ще повиши предвидимостта от гл. т. на потребителите, както и способите за защита.

Проблем 2:	Вариант 3 „Балансиран подход“:
------------	--------------------------------

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

Вероятност въздействието да се прояви	Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Увеличаване на ресурсите в тежест на купувачите	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на административната тежест
<i>Ниска</i>					
<i>Средна</i>	X		X	X	X
<i>Висока</i>		X			

При избора на вариант 3 необходимите мерки, които следва да бъдат предприети от купувачите на кредити, съответстват на необходимото за защитата на потребителите, без да се изискват прекомерни ресурси за съобразяване с изисквания, които не са били предмет на задълбочена оценка за тяхната потребност и полезност (каквито ще са налице при избор на Вариант 2) и в същото време не са в задължителния обхват на Директивата. Наблюдава се оптимално въздействие върху регулаторната тежест, което кореспондира с европейските изисквания, без да ги надхвърля. В допълнение, при този вариант се намаляват рисковете за натрупване на голям брой необслужвани кредити в балансите на кредитните институции в бъдеще.

Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти при решаването на Проблем 3

Проблем 3:		Вариант 1 „Без действие“:		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на административната тежест
<i>Ниска</i>	X	X	X	X
<i>Средна</i>				
<i>Висока</i>				

При избор на Варианта 1 в националното законодателство няма да бъдат предвидени допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите и повишаване на тяхната информираност в рамките на дейността по обслужване на вземания. Дори да бъде въведен лицензионен режим за последната във връзка с решението на проблем 1, който да осигури в общ план по-големи прозрачност и предвидимост, без адаптиране на действащата уредба за защита на потребителите – няма да бъдат ефективно завишени гаранциите за потребителите. В допълнение, няма да бъде въведен и режим за осъществяване на надежден и ефективен надзор от страна на компетентния орган в областта на защитата на потребителите. При този вариант не се очаква никакво въздействие в посока увеличаване на административната тежест, но заедно с това и националните норми няма да бъдат хармонизирани с европейските.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

Проблем 3:		Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“:		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на административната тежест
<i>Ниска</i>				
<i>Средна</i>	X		X	
<i>Висока</i>		X		X

При Вариант 2 се предвижда детайлно разписване на всички разпоредби, уреждащи защитата на потребителите, включително и допълване с мерки и ограничения, които надхвърлят обхвата на Директивата. В същото време обаче предвиждането на такива допълнителни мерки изисква предварителното извършване на задълбочен и пълен анализ от гл. т. на тяхната полезност и необходимост, за да не бъде прекомерно и ненужно завишена административната тежест. Предвиждането на разширени компетенции в полза на КЗП би имало благоприятен ефект както върху значително повишената прозрачност и предвидимост от гл. т. на защитата на потребителите, така и за предвиждането на надеждни гаранции за потребителите. В този вариант се предвижда определянето на два компетентни органи – БНБ и КЗП, което изисква прецизно и добре обмислено разпределяне на правомощията между органите, така че да не бъдат установени пропуски или неефективни процедури по сътрудничество и обмен на информация.

Проблем 3:		Вариант 3 „Балансиран подход“:		
Вероятност въздействието да се прояви	Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държави членки на ЕС	Увеличаване на административната тежест
<i>Ниска</i>	X	X		
<i>Средна</i>			X	X
<i>Висока</i>				

При Вариант 3 се наблюдава по-малка административна тежест и същевременно съобразяване с всички задължителни изисквания в областта на защитата на потребителите, които европейското законодателство изисква. В допълнение, подобно на Вариант 2 също се предвижда определянето на два компетентни органа (БНБ и КЗП), но в този случай относно правомощията, свързани с лицензионната процедура, ангажираността на КЗП е ограничена до критериите и изискванията, които съответстват на действащото към момента законодателство. Фокусът на нейната дейност следва да бъде поставен основно върху надзор за спазване на допълнената и прецизирана нормативна уредба в областта на защитата на потребителите в рамките на дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити.

6.3. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти

А) Вариантите, които се предлагат са следните:

Вариант 0 – „Без действие”

При избор на този вариант в националното законодателство няма да бъдат предприети мерки по въвеждането на Директива (ЕС) 2021/2167, което би означавало неизпълнение от страна на България на задълженията, произтичащи от законодателството на ЕС, имащо за последица предприемане на правни действия срещу страната, съгласно член 258 от ДФЕС. Това е необходимо, тъй като съгласно Директива (ЕС) 2021/2167 се изисква да се определят надзорни органи за спазване на изискванията по нея от страна на задължените лица обслужващи кредити, съответно за целите на издаване на лиценз и контрол по отношение на купувачите на кредити.

При този вариант не се очаква подобряване на осведомеността на потенциалните инвеститори в необслужвани кредити, в т.ч. не подпомага формирането на по-точна оценка на очакваната събираемост, респективно затруднява ценообразуването на сделките и не е в интерес на заинтересованите страни.

При избор на **Вариант 0** не се очаква съществено изменение на броя на финансовите институции, с основен предмет на дейност, придобиване на вземания, вписани в регистъра по чл. За от ЗКИ и не се предвижда икономическо въздействие върху тях за следващите три години.

Вариант 1 – Създаване на национална регулация във връзка с лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити, предприемане на мерки за въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167 (Приемане на Закон за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити)

При избор на този вариант в националното законодателство:

- ще се създадат предпоставки за осъществяване на обслужване на вземания по необслужвани кредити по смисъла на Директива (ЕС) 2021/2167, които са съобразени със създаващия се със закона в страната правен режим;

- ще се преодолеят празноти в действащата до момента нормативна уредба относно дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити;

- ще се осигурят адекватни мерки за институционален надзор в областта на обслужване на вземания по необслужвани кредити;

- ще се наложат промени в Закона за кредитните институции, Закона за потребителския кредит, Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, Закона за дружествата със специална инвестиционна цел и дружествата за секюритизация във връзка с последващия надзор и контрол и във връзка с диференциране на приложното поле на дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити;

- ще се наложат промени в други нормативни актове, като тези промени са по-скоро с технически характер и няма да имат пряко отражение върху заинтересованите страни;

- следва да се разпишат конкретни административно-наказателни разпоредби и други принудителни административни мерки, при нарушение на разпоредбите в закона, който

въвежда в националното законодателство изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167, по отношение на лицата, спрямо които се прилагат изискванията на директивата, както и да се предприемат всички необходими мерки за осигуряване на тяхното прилагане. Тези санкции и други мерки трябва да са ефективни, пропорционални и възпиращи, като необходимостта от въвеждането на същите произтича от текстове на директивата. До този момент в България не е регламентирана дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити по Директива (ЕС) 2021/2167 и поради тази причина е невъзможно да бъде определен прогнозен размер на очакваните приходи от глоби и имуществени санкции.

Новата законодателна рамка ще създаде за всяко лице, обслужващо кредити разходи в приблизителен размер на около 35 000 лв. за първата година, включващи както дължими такси в лицензионното производство пред БНБ, така и годишни такси за осъществяване на общ финансов надзор от регулатора. В случай че няма особена промяна в броя финансовите институции, с основен предмет на дейност придобиване на вземания, вписани в настоящия момент в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, които се очаква да придобият лиценз, икономическото въздействие върху тях се очаква да бъде пренебрежимо.

Новосъздадените разходи за заинтересованите лица ще бъдат компенсирани от предимствата от създаването на прозрачен пазар за дейност по обслужване на вземания по необслужвани кредити, доставяйки на участниците на пазара друг източник на инвестиции, като по този начин се създава нов начин за финансиране на икономиката, а също така се създава предпоставка и за устойчив икономически растеж.

Приемането на този вариант би създал за участниците допълнителна административна тежест, с оглед въвеждането на изисквания спрямо лицата, обслужващи кредити. Подаването на информация към БНБ, ще въведе допълнителна ангажираност на участниците, която обаче от своя страна ще бъде компенсирана с осъществяването на по-точни прогнози от надзорния орган за пазарната динамика. При уреждане на процедурите ще бъдат спазени стандартите за административно обслужване, ще се прилага служебното начало и няма да се изисква информация, която е налична в администрацията.

С оглед на изложените мотиви за двата варианта (за предприемане на мерки или за липсата на такива), въвеждането в националното законодателство на мерки по прилагането на Директива (ЕС) 2021/2167 би било, както в съответствие с разпоредбата на чл. 288 от ДФЕС и със заложената план за Съюза на капиталовите пазари в ЕС. Въвеждането на мерки по прилагането на Директива (ЕС) 2021/2167 ще осигури правна и регулаторна яснота за дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити, и същевременно ще подобри възможностите за управление на риска и ще подпомогне мониторинга от страна на надзорните органи.

Предлаган вариант на действие: Предлага се използването на Вариант 1 - Приемане на Закон за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити. Купувач на вземания по необслужвани кредити, сключени с потребители, ще е задължен да сключи договор с лице, обслужващо кредити, или кредитна институция за извършване на дейности по обслужване на вземания. Лицето, обслужващо кредити, ще може да сключи договор, с който да възложи на едно или повече трети лица част от дейностите по обслужване на придобитите вземания, воденето и съхраняването на счетоводна и друга отчетност и кореспонденция, както и извършването на други необходими дейности. Това лице трябва да разполага с необходимите организация, ресурси и опит за обслужването на придобитите вземания, както и за воденето и съхраняването на счетоводната и друга отчетност и кореспонденция, спазвайки правилата за защита на кредитополучателите. С цел защита интересите на кредитополучателите се въвежда предварително уведомление към БНБ за сключването на договор между лице, обслужващо

кредити, и трето лице. За изменения и допълнения на договора между лицето, обслужващо кредити, и третото лице също ще е необходимо предварително уведомление към БНБ. За купувачите на вземания по необслужвани кредити, се поражда и задължение да уведомят БНБ, когато прехвърлят необслужвания договор за кредит на друг купувач.

Мерки за въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167

Предлага се за лицата, обслужващи кредити да се въведе изискване за правна форма – акционерно дружество.

Вариант 0 - „Без действие”

Ползи: Ще се спестят допълнителни административни разходи от гледна точка на въвеждането на нови регулаторни режими и изисквания по отношение на лица, извършващи дейност по обслужване на вземания по необслужвани кредити.

Разходи: При този вариант националната правна уредба няма да съответства на разпоредбите на Директива (ЕС) 2021/2167 с оглед защитата на кредитополучателите.

Вариант 1 - Приемане на Закон за лицата, обслужващи кредити и за купувачите на кредити

Ползи: Ще се прилагат еквивалентни изисквания за извършване на дейност, както в ЕС, така и в Република България. В тази посока ще се осигури по-добра защита на кредитополучателите и по-ефективен надзор за спазване изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167 в тази връзка.

Разходи: Лицата, които възнамеряват да създават и управляват лице, обслужващо кредити, ще следва да направят съответните разходи за неговото учредяване, и да предприемат съответните действия по осигуряване на неговата финансова и организационна безопасност и по получаването на лиценз за извършването на такава дейност. Ще се наложат и допълнителни разходи от страна на лицето, обслужващо кредити, във връзка с надзора, осъществяван от страна на БНБ и КЗП. Изграждането и поддържането на регистър, в който ще се вписват лицата, обслужващи кредити ще доведе до допълнителни разходи за БНБ.

Предлаган вариант на действие: Предлага се използването на Вариант 1 - Приемане на Закон за лицата, обслужващи кредити и за купувачите на кредити. За издаване на лиценз за извършване на дейност като лице, обслужващо кредити ще се подава заявление до БНБ, към което се прилагат устава на дружеството, данни за записания и внесения капитал, и др. Предвижда се такса за издаване на лиценз на лице, обслужващо кредити. Въвеждат се задължения и отговорности към членовете на управителния и на контролния орган на лицето, обслужващо кредити. Във връзка с лицензирането на лицата, обслужващи кредити и осъществявания надзор върху тяхната дейност от страна на БНБ, се предвижда годишна такса за осъществяване на общ финансов надзор. Предложените такси ще са обвързани с осигуряването на ресурсна и кадрова безопасност и готовност на отговорните структури за администриране на процесите по издаване на лицензи, така и с осъществяване на последващ надзор върху

дейността на посочените дружества, извършвана в съответствие с изискванията на Закона за лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и актовете по прилагането му.

Въвежда се капиталово изискване за лицата, обслужващи кредити от 50 000 лв., който да бъде изцяло внесен с парични вноски към датата на подаване на заявлението за издаване на лиценз. Размерът на капитала няма да може да бъде намаляван под първоначално внесения.

Б. Анализ на въздействията на вариантите.

Процесът на анализ на въздействията на разработените в рамките на оценката на въздействие варианти преминава през определена последователност от стъпки, както следва:

1. идентифициране на потенциалните въздействия на избраните за анализ варианти;
2. отграничаване на онези въздействия, които е вероятно да бъдат значителни и
3. задълбочено оценяване на значителните въздействия на вариантите.

Очакваната значимост на въздействията на вариантите е преценена от гледна точка на въздействията на Вариант 0, който е представен във формата на разработен базисен сценарий, спрямо който е проектирано и съпоставено въздействието на предлагания вариант за действие – Вариант 1 - **Приемане на Закон за лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити.**

1. Анализ на въздействията на Вариант 0.

1.1. Икономически въздействия

Несъответствията между различните национални режими възпрепятстват функционирането на единния пазар като цяло, което се отразява пряко на приноса за разпределянето на финансирането на икономиката, инвестициите и макроикономическата среда.

Вариант 0 не се очаква да окаже влияние върху иновациите и изследванията, правото на собственост, разходите, както и върху определени сектори (различни от отношенията, които се регулират със законопроекта) и региони, доколкото законопроекът урежда специфичен кръг обществени отношения. При Вариант 0 се очаква силно негативно въздействие по отношение на информирането и защитата на кредитополучателите.

1.2. Социални въздействия

Текущите практики и действащата национална правна уредба в областта на придобиването на вземания създават условия за ограничаване на ресурсите и възможностите за развитие на бизнеса.

Вариант 0 не се очаква да окаже влияние върху демографското развитие, заетостта, условията на труд, стандартите за качеството на работата, социалното включване и социалната закрила, правото на добра администрация, достъп до правосъдие и до управление, обществено здраве, сигурността и обществения ред и културата, имайки предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.

1.3 Екологични въздействия

Когато средата, в която бизнесът функционира съдържа повече пречки отколкото стимули за развитие на бизнеса, свързани с неоптималните процедури и правна уредба, не може да се очаква, че този вид бизнес ще има възможността да инвестира в по-екологични алтернативи.

Вариант 0 не се очаква да окаже влияние върху борбата с измененията на климата, транспорта и използването на енергия, биоразнообразието, чистотата на атмосферния въздух, качеството на водите и водните запаси, качеството на почвата, възобновяемите или невъзобновяемите ресурси, фирмите и потребителите върху околната среда отпадъци/генериране/рециклиране, предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.

2. Анализ на въздействията на Вариант 1.

1.1. Икономически въздействия

Вариант 1 предвижда постигане на хармонизирана с правилата на ЕС национална правна рамка, което ще допринесе за повишаване на правната сигурност в този сектор.

Сближаването на правилата в целия ЕС в дългосрочен план ще насърчи икономическия растеж, свързан с по-ефективното разпределение на ресурсите. Положителното въздействие върху конкурентоспособността на икономиката на ЕС, в най-общ смисъл би довело до нови възможности на пазара на труда. Това означава и преки ползи и за местните лица, обслужващи кредити.

Вариант 1 няма да окаже влияние върху иновациите и изследванията, правото на собственост, разходите, информирането и защитата на потребителите, както и върху специфични сектори (различни от отношенията, които се регулират със законопроекта) и региони, доколкото законопроектят урежда специфичен кръг обществени отношения.

2.2. Социални въздействия

Насърчаването на икономическия растеж и конкурентоспособността, които се съдържат като възможности при Вариант 1 са предпоставки за положително социално въздействие на макро ниво. Насърчаването на икономическия растеж и конкурентоспособността биха имали положително пряко или непряко отношение върху заетостта, условията на труд, стандартите за качеството на работата. Вариант 1 не би се отразил негативно върху правото на добра администрация, достъп до правосъдие или управление, а би помогнал за ефективността им.

Не се очаква Вариант 1 да окаже влияние върху демографското развитие, социалното включване и социалната закрила, правото на неприкосновеност на личния живот, обществено здраве, сигурност и обществен ред и култура, имайки предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.

2.3. Екологични въздействия

Вариант 1 е единственият от анализиранияте варианти в рамките на този доклад, който съдържа едновременно потенциала да насърчи конкурентоспособността на бизнеса и да позволи спестяването на разходи, които са възможни при Вариант 0.

Не се очаква Вариант 1 да окаже влияние върху борбата с измененията на климата, транспорта и използването на енергия, биоразнообразието, чистотата на атмосферния въздух, качеството на водите и водните запаси, качеството на почвата, възобновяемите или

невъзобновяемите ресурси, фирмите и потребителите върху околната среда отпадъци/генериране/рециклиране, предвид отношенията, които се регулират със законопроекта.

6.4. Административна тежест

Предвид отсъствието на изискване в действащото законодателство за осъществяване на публичен надзор по отношение на дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити, както и на отсъствието на част от предвидените в Директивата правни институти и задължения от сега действащия режим, новата уредба неизбежно ще доведе до повишаване на административната тежест върху заинтересованите лица.

Създаване на нови регулаторни режими, услуги и регистри и въздействие върху съществуващи режими, услуги и регистри

Новата уредба има за цел да въведе лицензионен режим за дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити, като установи множество изисквания към лицата, обслужващи кредити, по отношение на които компетентният орган осъществява предварителен и последващ надзор. В рамките на този режим на надзорните органи ще бъдат предоставени редица надзорни и санкционни правомощия, в т.ч. правото да издава принудителни административни мерки спрямо купувачите на кредити; представител на купувача по смисъла на чл. 19 от Директивата; лицата, обслужващи кредити; кредитните институции; външните изпълнители; членове на органите за управление и контрол на лицето, извършило нарушение. Предвид вида и обема на предвидените в Директивата правомощия за осъществяване на надзор, същите ще бъдат разпределени между два компетентни органа – БНБ и КЗП. Предвижда се подробна уредба на правомощията на двата надзорни органа, както и правила за обмен на информация и сътрудничество както между тях, така и с други компетентни национални и чуждестранни административни органи. На избрания надзорен орган с компетенции по отношение на лицензирането на лицата, обслужващи кредити (БНБ) се вменява задължението да води регистър на лицата, обслужващи кредити, който е публично достъпен в електронен вид.

С новата нормативна уредба да бъде въведена фигурата на лице, обслужващо кредити, на което купувачът е задължен да възлага обслужването на необслужвани кредити при условията на чл. 17, параграф 1 от Директивата. Предвидена е възможност за купувача сам да избере да осъществява тази дейност, като в тези случаи той следва да се лицензира като лице, обслужващо кредити. С предвиждането на новия режим за регулиране на дейността по обслужване на кредити нормативната уредба се привежда в съответствие с добрите законодателни практики на развитите вторични пазари за необслужвани кредити.

Очаква се броя на издадените лицензи на лица, обслужващи кредити, да нарасне, което да доведе до по-високи административни разходи на тази дейност. Тези по-високи разходи ще бъдат поети от бюджетите на компетентните органи – БНБ и КЗП.

6.5. Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия (МСП)

Въздействието върху силно задлъжнели МСП ще зависи от поведението на отделните лица, обслужващи кредити. В зависимост от особеностите на отделния кредитополучател, лицата, обслужващи кредити, могат да им помогнат повече от кредитните институции да постигнат подходящ профил на погасяване на своя кредит, но могат също така да прилагат съществуващите права на кредитополучателите по-стриктно от кредитните институции. В крайна сметка подобрените условия, позволяващи на кредитните институции да се освободят от необслужваните кредити в балансите си чрез продажба на кредити, следва да повлияят положително на сектора на МСП като цяло, тъй като ще осигурят поле за разширяване на банковото кредитиране към жизнеспособни предприятия.

Директивата осигурява допълнителна закрила по отношение на МСП, чиито вземания са придобити от купувачи на кредити, които не са установени в ЕС или нямат седалище или централно управление в ЕС. Закрилата се състои в предвиждане на задължение за купувачите да възлагат обслужването на вземанията им на специализирани лица, обслужващи кредити с цел осигуряване на по-интензивна защита на законните им права и интереси.

6.6. Описание на разходите и ползите върху заинтересованите страни

Остойностяването на разходите и ползите върху заинтересованите лица от въвеждане на новата уредба се затруднява значително от различни фактори и най-вече от:

- Липсата на относими емпирични данни;
- Отсъствието на изискване за осъществяване на специализиран надзор върху дейността на лицата обслужващи кредити;
- Отсъствието на множество от институтите, предложени като възможност по Директивата, от сега действащия режим – напр. представител на купувач от трета страна извън ЕС, компании подизпълнители на дейности на лицата обслужващи кредити и др.

Предвид горепосоченото и при отчитане на потенциалните качествени и количествени ползи и разходи от въвеждане на уредба относно лицата обслужващи кредити за българския пазар, разгледани в Подраздели 5.2 и 5.3 по-горе, ползите и разходите за заинтересованите лица са описани качествено чрез индикация за това доколко всеки от вариантите на действие е вероятно да окажат въздействие върху разходите и ползите на всяка от категориите заинтересовани страни спрямо моментното състояние, поради липсата на функциониращ пазар на вторичните необслужвани кредити .

С оглед на това, че всеки от вариантите на действие, разгледани в Раздел 4, предоставя възможност за разрешаване на конкретен проблем чрез избора на една или друга опция и дискреция, предвидена в Директивата, но в своята цялост тези варианти на действие очертават цялостен подход при транспониране на Директивата и разрешаване на Проблеми 1 до 3, следващият анализ обобщава потенциалните ползи и разходи при избора на всеки от описаните варианти за действие: Вариант 1, Вариант 2 и Вариант 3.

За илюстриране на изводите от анализа, направен в раздели 6.1.-6.5. по отделните проблеми:

Проблем 1

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект
за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

	Вариант 1 „Без действие“:	Вариант 2	Вариант 3
Кредитни институции	Разходи: ↑ Ползи: ↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑	Разходи: ↑ Ползи: ↑↑↑
МСП	Разходи: ≈ Ползи: ≈	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑
Косвено засегнати лица	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↓ Ползи: ↑	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑
Публични органи	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑
Купувачи на кредити	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑↑↑

Проблем 2			
	Вариант „Без действие“:	Вариант 2:	Вариант 3:
Кредитни институции	Разходи: ↑↑ Ползи: ↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑	Разходи: ↑ Ползи: ↑↑↑
МСП	Разходи: ≈ Ползи: ≈	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑
Косвено засегнати лица	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↓ Ползи: ↑	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑
Публични органи	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑↑
Купувачи на кредити	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑↑↑

Проблем 3			
	Вариант „Без действие“:	Вариант 2:	Вариант 3:
Кредитни институции	Разходи: ↑ Ползи: ↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑	Разходи: ↑ Ползи: ↑↑↑
МСП	Разходи: ≈ Ползи: ↓	Разходи: ↑ Ползи: ↑	Разходи: ≈ Ползи: ↑
Косвено засегнати лица	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓↓	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑	Разходи: ≈ Ползи: ↑↑↑
Публични органи	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↑
Купувачи на кредити	Разходи: ↓ Ползи: ↓↓↓	Разходи: ↑↑↑ Ползи: ↓	Разходи: ↑↑ Ползи: ↑

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

Разход: Вариант 2 и 3 ще изискат по-голям разход при подготовката на националното законодателство, предвид необходимостта от разработването на специален и отделен регулаторен режим по отношение на лицата, обслужващи кредити. Ще е необходимо тяхното лицензиране, включително с оглед желанието им да се възползват от възможността да предлагат такива услуги и дейности и в друга ДЧ в рамките на ЕС, което ще доведе до съществено увеличаване на административната тежест за тях.

Полза: В случаите когато купувачите предпочетат да възложат дейността по обслужване на вземанията си на лица, обслужващо кредити, или ЧСИ това би довело до намаляване на административната тежест за лицата, които биха желали да развият такава дейност от гледна точка отпадане на необходимостта от лицензиране.

7. Сравняване на вариантите

Проблем 1: „Съществуващи рискове от натрупване на голям брой необслужвани кредити в бъдеще, включително поради ограничен административен капацитет за обслужването им от банките и ограничени възможности за трансгранични покупки“

Проблем 1	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“	Вариант 3 „Балансиран подход“
Отрицателни въздействия	<ul style="list-style-type: none"> - неспазване на ангажиментите на страната, произтичащи от членството ѝ в ЕС; - липсата на предвидения по Директива лицензионен режим за дейността по обслужване ще лиши българските кредитополучатели от прилагането на общоевропейски стандарт за тяхната защита; - няма да бъдат предприети необходимите мерки за превенция на бъдещото натрупване на необслужвани кредити	<ul style="list-style-type: none"> - прекомерно завишаване на регулаторната тежест с поставяне на твърде амбициозни цели в кратки срокове и без да е извършен необходимия подробен и задълбочен анализ на последиците;	<ul style="list-style-type: none"> - по-високи организационни и административни разходи за част от заинтересованите лица; - въвеждането на нов режим за обслужването на вземания може да има отложен ефект върху развитието на вторичните пазари на необслужвани кредити, т. к. ще е необходимо време на пазарните участници за адаптиране;

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект
за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

Положителни въздействия	- не се предвижда увеличаване на регулаторната тежест, нито необходимост от допълнителни ресурси в тежест на купувачите на кредити за съобразяване с установените в правото на ЕС изисквания;	- стриктните и ограничаващи регулации могат да имат дисциплиниращ ефект и да допринесат за по-голяма прозрачност и предвидимост на дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити	- осигурява голяма степен на гъвкавост и възможност за адаптиране на пазарните участници към промените, като запазва оптимално въздействие върху регулаторната тежест, кореспондиращо с европейските изисквания;
--------------------------------	---	--	--

Проблем 1	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация	Вариант 3 „Балансиран подход“
Ефективност			
<i>Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити (вкл. в трансграничен план)</i>	+/-	-	+
<i>Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите</i>	-	+	++
<i>Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната</i>	-	+	+
<i>Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държавни членки на ЕС</i>	-	+	+
<i>Увеличаване на регулаторната тежест</i>	+/-	+++	++
Ефикасност	—	+/-	+
Съгласуваност	Не. Значителен компромис	Да. Значителен компромис	Да. Ограничен компромис
Риск за прилагане	Важни рискове	Важни рискове	Ограничени рискове

При Вариант 1 няма да бъде въведен лицензионен режим за лицата, обслужващи кредити, като по този начин няма да бъдат постигнати заложените в европейското законодателство цели за увеличаване на конкуренцията на вторичния пазар на необслужвани кредити, респ. рисковете от натрупването им в балансите на кредитните институции в бъдеще остават високи. Същевременно кредитополучателите в страната няма да могат да се ползват от установяването и прилагането на общоевропейски стандарт за тяхната защита. От друга страна, при този вариант местното законодателство ще се отдалечи значително от правните стандарти и пазарна практика на развитите пазари на необслужвани кредити, което не е от естество да разреши Проблем 1, а съществуващите значителните разлики в нивото на развитие на българския и европейските пазари ще се задълбочи. В тази връзка, Вариант 1 се оценява като очевидно неприемлив.

При Вариант 2, предвид значително разширения обхват на обществени отношения, предмет на стриктна регулация, се очаква прекомерно завишаване на регулаторната тежест с поставяне на твърде амбициозни цели в кратки срокове, без да е извършен необходимия целенасочен и задълбочен анализ на последиците. Въведените изисквания надхвърлят предвидените в европейската правна уредба, но едновременно с това не гарантират наличие на по-конкурентен вторичен пазар на необслужвани кредити, нито адекватна и пропорционална защита на всички кредитополучатели. Още повече, включването в новата уредба на всички опции и дискреции, предоставени от Директивата, носи риск България да се отклони от средното за ЕС ниво на развитие на законодателството в областта, а в страната да се създадат условия за развитие на нехарактерни практики, които от една страна да създадат по-високи рискове за потребителите, а от друга - да не бъдат разпознати от европейската общност в този сектор. Този вариант би бил свързан също така с най-много организационни и административни разходи за купувачите на кредити, които може да не оправдаят или дори да отблъснат потенциален интерес към придобиване на необслужвани вземания по кредити, отпуснати от кредитни институции. Следователно този вариант създава сериозен риск от постигане на ефект, обратен на целения от Директивата, а именно демотивиране на купувачите и задълбочаване на липсата на конкурентни вторични пазари на необслужвани кредити.

Изборът на Вариант 3 осигурява максимален баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. При този вариант българското законодателство ще бъде приведено в съответствие със значителна част от най-добрите европейски практики в законодателствата относно обслужването на необслужвани кредити, което ще позволи на купувачите, които не могат да извършват тази дейност сами, да възлагат на специализирани лица. Това ще повиши интереса от придобиване на такива вземания, включително и в трансграничен план. По този начин ще бъде постигнат значителен принос в постигането на целите на Директивата за развитие на ефективни и конкурентни вторични пазари на необслужвани кредити. Същевременно Вариант 3 осигурява най-голяма степен на гъвкавост, възможност за ефективно адаптиране на заинтересованите страни към новите промени, които обаче не са за сметка на надеждните механизми за защита на потребителите и които не изключват възможността на регулаторните органи своевременно да предприемат мерки при констатиране на нарушения и лошо практики за извършване на дейността. Изборът на Вариант 3 е от естество да осигури по-добри резултати за потребителите от Вариант 2, тъй като е фокусиран основно върху тяхната защита, без включване в режима и на неограничено широк кръг адресати с различни характеристики (като МСП, големи корпорации и други). Гарантира се необходимата прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване на вземания, която вече е предмет на изрична регулация. При този вариант се наблюдава също така оптимално въздействие върху регулаторната тежест, което кореспондира с европейските изисквания, без да ги надхвърля.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

Последното означава, че Вариант 3 предполага по-висока административна тежест за купувачите от Вариант 1, същата обаче представлява неизбежно следствие от повишеното ниво на сложност на правната уредба и едновременно с това необходимо условие за разрешаване на Проблем 1.

Проблем 2: „Наличие на непълноти и необходимост от усъвършенстване на съществуващия нормативен режим за купувачите на кредити в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167“

Проблем 2	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“	Вариант 3 „Балансиран подход“
Отрицателни въздействия	-неспазване на ангажиментите на страната, произтичащи от членството ѝ в ЕС; - няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на кредитополучателите в съответствие с установените европейски стандарти за тяхното справедливо третиране;	- прекомерно завишаване на регулаторната тежест с поставяне на твърде амбициозни цели в кратки срокове и необосновано разширяване на обхвата на предвидения в Директивата режим спрямо отношения, за които може да бъде създадена по-подходяща правна рамка;	- по-високи организационни и административни разходи за купувачите на кредити; - завишена (спрямо Вариант 1) административна тежест;
Положителни въздействия	- не се предвижда увеличаване на регулаторната тежест, нито необходимост от допълнителни ресурси в тежест на купувачите на кредити за съобразяване с установените в правото на ЕС изисквания;	- въвеждането на множество допълнителни ограничения и изисквания към купувачите могат да имат дисциплиниращ ефект и да допринесат за по-голяма прозрачност и предвидимост на дейността им	- оптимално въздействие върху регулаторната тежест, което кореспондира с европейските изисквания, без да ги надхвърля; - осигурява нужната степен на гъвкавост и възможност за адаптиране на купувачите към промените;

Проблем 2	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“	Вариант 3 „Балансиран подход“
Ефективност			
Увеличена конкуренция на вторичния пазар на необслужвани кредити	+/-	+	+

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект
за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити**

(вкл. в трансграничен план)			
Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	-	+	+
Увеличаване на ресурсите в тежест на купувачите	+/-	++	+
Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държавни членки на ЕС	-	+	++
Увеличаване на административната тежест	+/-	++	+
Ефикасност	-	+/-	+
Съгласуваност	Не. Значителен компромис	Да. Значителен компромис	Да. Ограничен компромис
Риск за прилагане	Важни рискове	Важни рискове	Ограничени рискове

При избора на Вариант 1 няма да бъдат предприети никакви действия за адресиране на констатираните несъвършенства и непълноти в действащото законодателство по отношение на правния режим за дейността по придобиване на необслужвани кредити. Следователно няма да има промяна в регулаторната тежест, нито изискване за предвиждане на допълнителни разходи за дейността. В същото време обаче няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на кредитополучателите, няма да бъдат въведени установените европейски стандарти за тяхното справедливо третиране и респ. текущото състояние на вторичния пазар на необслужвани кредити ще остане непроменено. С оглед изложеното този вариант се оценява като очевидно неприемлив.

При избора на Вариант 2 се очаква значително разширяване на кръга обществени отношения, включени в минималния обхват на Директивата, което означава стриктни регулации и минимална възможност за адаптиране на рамката към последващи изменения или развитие в тях. В допълнение, разширяването на обхвата до отношения, които имат специфики, различаващи се значително от регулираните в задължителния обхват на директивата, може да доведе до прилагането на недобре адаптирана и неподходяща правна рамка. От гледна точка на купувачите на кредити този подход означава предвиждане на по-големи ресурси за осъществяване на търговската им дейност, по-ограничени гъвкавост и възможност за преценка при избора между различни методи за управление на дейността по обслужване на вземания. Регулациите при този вариант ще надхвърлят минимално изискуемото в европейското законодателство, но същевременно не гарантират бързо и ефективно увеличаване на конкуренцията на вторичния пазар на необслужвани кредити. Напротив, прекомерното ограничаващата регулация и завишените разходи за купувачите могат да имат демотивиращо действие и голяма част от тях да се откажат от извършването на такава дейност. По отношение на защитата на потребителите този вариант би оказал благоприятно въздействие, доколкото ще повиши предвидимостта за тях, както и способите за защита.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

При Вариант 3 се постига максимален баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. Предлага се възползването само от опции/дискреции, които допринасят за правилното транспониране на Директивата в националното законодателство, като едновременно с това се гарантира ефективното прилагане и адресиране на установените слабости и непълноти в действащите правила. При този вариант необходимите мерки, които следва да бъдат предприети от купувачите на кредити, съответстват на необходимото за защитата на потребителите, без да се изискват значителни ресурси за съобразяване с изисквания, които не са били предмет на задълбочена оценка за тяхната потребност и полезност (каквито ще са налице при избор на Вариант 2) и в същото време не са в задължителния обхват на Директивата. Наблюдава се оптимално въздействие върху регулаторната тежест, което също кореспондира с европейските изисквания, без да ги надхвърля. В допълнение, при този вариант се предвижда създаването на балансирана правна рамка, която би могла значително да допринесе за намаляване на рисковете от натрупване на голям брой необслужвани кредити в балансите на кредитните институции в бъдеще.

Проблем 3: „Липса на пълна и ясна регламентация на правомощията в полза на КЗП по отношение на контрола за спазване на правата на потребителите в рамките на дейността по обслужване на кредити“

Проблем 3	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация“	Вариант 3 „Балансиран подход“
Отрицателни въздействия	<ul style="list-style-type: none"> - няма да бъдат предвидени допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите и повишаване на тяхната информираност в рамките на дейността по обслужване на вземания; - дори при въвеждане на лицензионен режим за дейността по обслужване, без адаптиране на действащата уредба за защита на потребителите – няма да бъдат ефективно завишени гаранциите за потребителите 	<ul style="list-style-type: none"> - ще бъдат предприети допълнителни мерки, извън задължителния обхват на Директивата, което ще увеличи значително административната тежест при несигурен положителен ефект от тях (в това число и предвиждането на повече от един компетентен орган); - относно дискрецията в чл. 27, същата представлява стъпка назад в нивото на защита на потребителите, което е въведено понастоящем. Съгласно чл. 33, ал. 1 от ЗПК при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Промяна в тази 	<ul style="list-style-type: none"> - по-високи организационни и административни разходи за купувачите на кредити; - завишена (спрямо Вариант 1) административна тежест.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити

		посока създава сериозни рискове за потребителите, поради което не е препоръчителна.	
Положителни въздействия	- не се очаква повишаване на административната тежест	- засилено сътрудничество между надзорните органи в областта на защитата на кредитополучателите.	- по-ниска административна тежест (в сравнение с Вариант 2), но и същевременно съобразяване с всички задължителни изисквания в областта на защитата на потребителите, които европейското законодателство изисква (за разлика от Вариант 1); - мярката за увеличаване на обема на информация, която трябва да се предоставя на клиентите, ще повиши тяхната информираност; - засилено сътрудничество между надзорните органи в областта на защитата на кредитополучателите.

Проблем 3	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Максимално широк обхват и стриктна регулация	Вариант 3 „Балансиран подход“
Ефективност			
Допълнителни гаранции за защита на кредитополучателите/потребителите	-	+	++
Повишени прозрачност и предвидимост по отношение на дейността по обслужване в страната	-	+	+
Хармонизиране на правната уредба с тази в другите държавни членки на ЕС	-	+	++

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект
за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити**

Увеличаване на административната тежест	+/-	++	+
Ефикасност	—	+	+
Съгласуваност	Не. Значителен компромис	Да. Ограничен компромис	Да. Ограничен компромис
Риск за прилагане	Важни рискове	Ограничени рискове	Ограничени рискове

При избор на Вариант 1 в националното законодателство няма да бъдат предвидени допълнителни мерки, свързани със справедливото третиране на кредитополучателите и повишаване на тяхната информираност в рамките на дейността по обслужване на вземания. Дори да бъде въведен лицензионен режим за последната във връзка с решението на проблем 1, който да осигури в общ план по-големи прозрачност и предвидимост, без адаптиране на действащата уредба за защита на потребителите – няма да бъдат ефективно завишени гаранциите за потребителите. В допълнение, няма да бъде въведен и режим за осъществяване на надежден и ефективен надзор от страна на компетентния орган в областта на защитата на потребителите. При този вариант не се очаква никакво въздействие в посока увеличаване на административната тежест, но заедно с това и националните норми няма да бъдат хармонизирани с европейските.

При Вариант 2 се предвижда детайлно доразвиване на действащата нормативна уредба в областта на защитата на потребителите, включително и с допълване с мерки и ограничения, които надхвърлят обхвата на Директивата. В същото време обаче предвиждането на такива допълнителни мерки изисква предварителното извършване на задълбочен и пълен анализ от гл. т. на тяхната полезност и необходимост, за да не бъде прекомерно и ненужно завишена административната тежест. Предвиждането на разширени компетенции в полза на КЗП би имало благоприятен ефект както върху значително повишената прозрачност и предвидимост от гл. т. на защитата на потребителите, така и за предвиждането на надеждни гаранции за потребителите. В този вариант се предвижда определянето на два компетентни органи – БНБ и КЗП, което изисква прецизно и добре обмислено разпределяне на правомощията между органите, така че да не бъдат установени пропуски или неефективни процедури по сътрудничество и обмен на информация.

При Вариант 3 в законопроекта по транспониране на Директивата следва да бъдат включени всички разпоредби, които регламентират мерки по осигуряване на по-висока защита на потребителите. Положително въздействие в тази посока се очаква в резултат от предвиждане на мярката за увеличаване на обема на информация, която трябва да се предоставя на клиентите за повишаване на тяхната информираност. Последното би оказало благоприятно въздействие също така и за повишаване на финансовата грамотност и за финансовото включване на уязвими групи. В сравнение с Вариант 2, при настоящия се наблюдава по-малка административна тежест и същевременно съобразяване с всички задължителни изисквания в областта на защитата на потребителите, които европейското законодателство изисква, което пък не е налице при съпоставка с Вариант 1. Следователно Вариант 3 се постига оптималния баланс между заложените в Директивата цели и националните такива. В допълнение, подобно на Вариант 2, също се предвижда определянето на два компетентни органа (БНБ и КЗП), но в този случай относно правомощията, свързани с лицензионната процедура, ангажираността на КЗП е ограничена до критериите и изискванията, които съответстват на действащото към момента

законодателство. Фокусът на нейната дейност следва да бъде поставен основно върху надзор за спазване на допълнената и прецизирана нормативна уредба в областта на защитата на потребителите в рамките на дейността по обслужване на вземания по необслужвани кредити.

8. Препоръчителен вариант

Въз основа на сравнението на вариантите, извършено в Раздел 7, и посочените в него предимства и недостатъци на идентифицираните варианти за разрешаване на проблемите, дефинирани в Раздел 5, и при отчитане на особеностите и нивото на развитие на българския пазар следва да се заключи, че Вариант 3 по всеки един от разгледаните проблеми е най-подходящ за постигане на целите на Директива (ЕС) 2021/2167. Поради това Законопроектът ще бъде изготвен въз основа на решенията за използване на националните опции и дискреции на Директивата, предложени в този вариант.

9. Обществени консултации

През 2017 г. ЕК проведе обществена консултация със заинтересованите страни по темите относно развитието на вторичните пазари на необслужвани кредити и относно ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения за обезпечени кредити, предоставени на предприятия и предприемачи. ЕК получи 62 отговора на обществената консултация, като в нея участваха респонденти от 16 държави членки. Преобладаващата част от отговорите са получени от Германия (10), Италия (8), Обединеното кралство (7) и Белгия (6). Предоставен е отговор от една държава извън ЕС - от Китай. Тъй като разглежданите въпрос засягат единния пазар и тъй като инвеститорите от трети държави имат важна роля на пазарите на необслужвани кредити много от отговорите са от международни асоциации или консултантски и юридически фирми, извършващи трансгранична дейност - 29 от становищата (57 %) попадат в тази категория, докато 22 отговора са предоставени от субекти от определена държава членка.

Във връзка със задължението за въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2167 в националното законодателство в срок до 29 декември 2023 г., предвидено в чл. 32 от директивата, е създадена междуведомствена работна група с участници от Министерство на финансите, Българската народна банка, Министерство на икономиката и индустрията, Комисията за защита на потребителите, Министерство на правосъдието, Комисията за защитана личните данни, съгласно Заповед ЗМФ-1414/20.12.2022 г. В рамките на работната група законопроектът е съгласуван както с всички участници в нея, така и с други институции по отделни въпроси от тяхна компетентност, като са получени следните становища:

- относно приложението на дискрециите в чл. 2 параграф 6 и чл. 17, параграф 4 от Директивата – становища от Камарата на частните съдебни изпълнители, от Нотариалната камара на РБ, от Висшия адвокатски съвет;
- относно включването на лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити в кръга на задължените лица по чл. 4 от ЗМИП – становище от Държавна агенция „Национална сигурност“.

10. Последваща оценка на въздействието

В срок до 5 години от влизането в сила на новия закон следва да бъде извършена последваща оценка на въздействието, съгласно изискването на чл. 34 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието.

11. Източници

- Закон за нормативните актове;
- Наредба за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието;
- Ръководство за извършване на предварителна оценка на въздействието - (РМС № 728 от 2019 г.);
- Оценка на въздействието, придружаваща предложението за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити;
- Позиция на Европейския парламент от 19 октомври 2021 г. и решение на Съвета от 9 ноември 2021 г.

12. Приложения

/съгласно текста/